

Z A K O N

O SREDNJEM OBRAZOVANJU I VASPITANJU

I. OSNOVNE ODREDBE

Predmet zakona

Član 1.

Ovim zakonom uređuje se srednje obrazovanje i vaspitanje, kao deo jedinstvenog sistema obrazovanja i vaspitanja, i to: obavljanje delatnosti srednjeg obrazovanja i vaspitanja, upotreba jezika, programi i ispiti, prava, obaveze i odgovornosti učenika, evidencija i javne isprave, pravo na štrajk, kao i druga pitanja od značaja za srednje obrazovanje i vaspitanje.

Termini izraženi u ovom zakonu u gramatičkom muškom rodu podrazumevaju prirodni muški i ženski rod lica na koje se odnose.

Ciljevi i opšti ishodi srednjeg obrazovanja i vaspitanja

Član 2.

Srednje obrazovanje i vaspitanje ostvaruje su u skladu sa ciljevima koji su definisani zakonom kojim se uređuju osnove sistema obrazovanja i vaspitanja (u daljem tekstu: Zakon) i ovim zakonom, a naročito:

- razvoj ključnih kompetencija neophodnih za dalje obrazovanje, aktivnu ulogu građanina i život u savremenom društvu;
- razvoj stručnih kompetencija neophodnih za uspešno zapošljavanje;
- osposobljavanje za samostalno donošenje odluka o izboru zanimanja i daljeg obrazovanja, sopstvenog razvoja i budućeg života;
- razvoj svesti o važnosti zdravlja i bezbednosti;
- razvoj sposobnosti za rešavanje problema, komunikaciju i timski rad;
- razvoj i poštovanje rasne, nacionalne, kulturne, jezičke, verske, rodne, polne i uzrasne ravnopravnosti, tolerancije i uvažavanja različitosti;
- razvoj svesti o važnosti bezbednosti i zdravlja na radu;
- razvoj motivacije za učenje, osposobljavanje za samostalno učenje, razvoj samoinicijative, sposobnosti samovrednovanja i izražavanja svog mišljenja.

Srednje obrazovanje i vaspitanje mora da obezbedi sve uslove da učenici i odrasli postignu opšte ishode obrazovanja i vaspitanja u skladu sa Zakonom.

Delatnost srednjeg obrazovanja i vaspitanja

Član 3.

Delatnost srednjeg obrazovanja i vaspitanja je delatnost od neposrednog društvenog interesa i ostvaruje se kao javna služba.

Način obavljanja delatnosti srednjeg obrazovanja i vaspitanja propisan je Zakonom i ovim zakonom.

Srednja škola

Član 4.

Delatnost srednjeg obrazovanja i vaspitanja obavlja se u srednjoj školi (u daljem tekstu: škola), i to:

- gimnaziji;
- stručnoj školi;
- umetničkoj školi;
- mešovitoj školi (gimnaziji i stručnoj ili umetničkoj školi) ;
- školi za obrazovanje odraslih;
- školi za učenike sa smetnjama u razvoju.

U gimnaziji stiče se opšte obrazovanje i vaspitanje u četvorogodišnjem trajanju i priprema za nastavak obrazovanja na visokoškolskim ustanovama.

U specijalizovanoj gimnaziji i odeljenjima specijalizovane gimnazije u gimnaziji ostvaruju se posebni nastavni planovi i programi za učenike sa izuzetnim sposobnostima u četvorogodišnjem trajanju i priprema za nastavak obrazovanja na visokoškolskim ustanovama.

U stručnoj školi stiče se odgovarajuće opšte i stručno obrazovanje i vaspitanje u trogodišnjem i četvorogodišnjem trajanju za obavljanje poslova odgovarajućeg zanimanja i za nastavak obrazovanja na visokoškolskim ustanovama.

U stručnoj školi može da se stiče specijalističko i majstorsko obrazovanje koje traje od godinu do dve godine i drugi oblici stručnog obrazovanja: obrazovanja za rad u trajanju od dve godine, stručno osposobljavanje i obuka do godinu dana.

U umetničkoj školi stiče se opšte i odgovarajuće umetničko obrazovanje i vaspitanje u četvorogodišnjem trajanju za obavljanje poslova odgovarajućeg zanimanja i za nastavak obrazovanja na visokoškolskim ustanovama.

U mešovitoj školi stiče se obrazovanje i vaspitanje koje se stiče u gimnaziji i stručnoj školi, odnosno u gimnaziji i umetničkoj školi.

U školi za obrazovanje odraslih ostvaruju se posebni programi za obrazovanje odraslih u dvogodišnjem i trogodišnjem trajanju, stručnog osposobljavanja, specijalističko, odnosno majstorsko obrazovanje, obuke i drugi programi za obrazovanje odraslih.

U školi za učenike sa smetnjama u razvoju ostvaruje se obrazovanje i vaspitanje za odgovarajuća zanimanja učenika koji ovu školu pohađaju na osnovu mišljenja interesorne komisije za procenu dodatne obrazovne, zdravstvene i socijalne podrške učeniku uz saglasnost roditelja.

Škola za učenike sa smetnjama u razvoju može da pruža dodatnu podršku u obrazovanju učenika i odraslih sa smetnjama u razvoju u drugoj školi i porodici, u skladu sa kriterijumima i standardima koje propisuje ministar.

U školi mogu da se sprovedu programi obuka.

Škola sa domom obezbeđuje smeštaj i ishranu učenika u skladu sa zakonom kojim se uređuje učenički standard.

Unikatna škola je škola koja jedina u Republici Srbiji ostvaruje određeni program obrazovanja i vaspitanja.

Škola od posebnog interesa za Republiku Srbiju jeste škola koja ostvaruje program obrazovanja i vaspitanja koji je od posebnog interesa za Republiku Srbiju, odnosno koja je od posebnog kulturnog, prosvetnog ili istorijskog značaja za Republiku Srbiju.

Vlada određuje unikatne škole i škole od posebnog interesa za Republiku Srbiju.

Upotreba jezika

Član 5.

Obrazovno-vaspitni rad ostvaruje se na srpskom jeziku.

Za pripadnike nacionalne manjine obrazovno-vaspitni rad ostvaruje se na maternjem jeziku, ako se za to izjasni najmanje 15 učenika u odeljenju prvog razreda. Izuzetno može da se ostvaruje i dvojezično ili na srpskom jeziku, ako se za to izjasni najmanje 15 učenika u odeljenju prvog razreda.

Obrazovno-vaspitni rad može da se ostvaruje na maternjem jeziku, dvojezično ili na srpskom jeziku i za manje učenika u odnosu na broj utvrđen stavom 2. ovog člana. Saglasnost za ostvarivanje školskog programa na jezicima nacionalnih manjina za manje od 15 učenika daje ministar nadležan za poslove obrazovanja (u daljem tekstu: ministar) po pribavljenom mišljenju odgovarajućeg nacionalnog saveta nacionalne manjine u skladu sa zakonom kojim se uređuje nadležnost nacionalnih saveta nacionalnih manjina. Ukoliko nacionalni savet nacionalne manjine ne dostavi mišljenje u roku od 15 dana od dana prijema zahteva, smatra se da je mišljenje dato.

Kada se obrazovno-vaspitni rad ostvaruje na jeziku i pismu nacionalne manjine, za učenika se organizuje nastava srpskog jezika.

Kada se pripadnik nacionalne manjine obrazuje na srpskom jeziku ima pravo da uči maternji jezik sa elementima nacionalne kulture.

Obrazovno-vaspitni rad može da se izvodi na stranom jeziku, odnosno dvojezično, uz saglasnost ministarstva nadležnog za poslove obrazovanja (u daljem tekstu: Ministarstvo).

Kada se obrazovno-vaspitni rad ostvaruje na stranom jeziku, učeniku se organizuje nastava srpskog jezika.

Bliže uslove za ostvarivanje programa obrazovno-vaspitnog rada na stranom jeziku, odnosno dvojezično propisuje ministar.

Obrazovno-vaspitni rad za lica koja koriste znakovni jezik, odnosno posebno pismo ili druga tehnička rešenja, može da se izvodi na znakovnom jeziku i pomoću sredstava tog jezika.

II. PROGRAMI SREDNJEG OBRAZOVANJA I VASPITANJA

1. NASTAVNI PLANOWI I PROGRAMI

Član 6.

Škola ostvaruje školski program.

Školski program se donosi na osnovu nastavnog plana i programa u skladu sa Zakonom i ovim zakonom.

Nastavni plan i program donosi se u skladu sa utvrđenim principima, ciljevima i standardima postignuća odnosno standardima kvalifikacije.

Nastavni plan i program trogodišnjeg srednjeg stručnog obrazovanja sadrži, najmanje 30% opšteg i 65% stručnog obrazovanja, a nastavni plan i program četvorogodišnjeg stručnog i umetničkog obrazovanja sadrži najmanje 40% opšteg i 55% stručnog, odnosno umetničkog obrazovanja.

Nastavni plan obuhvata izborne predmete po nivoima i vrstama obrazovanja od kojih učenik obavezno bira jedan ili više predmeta prema svojim sklonostima. Jedan od obaveznih izbornih predmeta je verska nastava ili građansko vaspitanje.

Učenik koji se opredelio za jedan od dva izborna predmeta – versku nastavu ili građansko vaspitanje, izborni predmet može da menja do kraja sticanja srednjeg obrazovanja i vaspitanja.

Nastavni plan i program obuhvata i module, gde modul predstavlja skup teorijskih i praktičnih programskih sadržaja i oblika rada funkcionalno i tematski povezanih u okviru predmeta ili više predmeta.

Nastavni plan i program verske nastave

Član 7.

Nastavni plan i program verske nastave sporazumno donose ministar i ministar nadležan za poslove vera, na usaglašeni predlog tradicionalnih crkava i verskih zajednica.

Komisija za versku nastavu

Član 8.

Vlada obrazuje Komisiju za versku nastavu koju čine po jedan predstavnik tradicionalnih crkava i verskih zajednica, tri predstavnika Ministarstva i tri predstavnika ministarstva nadležnog za poslove vera, na period od četiri godine.

Predlaganje i način imenovanja i prestanka svojstva člana Komisije za versku nastavu, način rada i druga pitanja od značaja za rad Komisije uređuju se poslovníkom o radu Komisije.

Komisija iz stava 1. ovog člana obavlja poslove koji se odnose na:

- 1) usaglašavanje predloga programa verske nastave tradicionalnih crkava i verskih zajednica;
- 2) udžbenike i druga nastavna sredstva, u skladu sa zakonom kojim se uređuju pitanja vezana za udžbenike i druga nastavna sredstva;
- 3) davanje mišljenja ministru i ministru vera o listama nastavnika verske nastave;
- 4) druga pitanja vezana za praćenje organizovanja i ostvarivanja programa verske nastave.

2. RAZVOJNI PLAN ŠKOLE

Član 9.

Škola donosi razvojni plan u skladu sa Zakonom i ovim zakonom.

Na osnovu izveštaja o samovrednovanju u celini, izveštaja o ostvarenosti standarda postignuća i drugih indikatora kvaliteta rada, škola donosi razvojni plan.

Razvojni plan škole sadrži:

- 1) prioritete u ostvarivanju obrazovno-vaspitnog rada;

- 2) plan i nosioce aktivnosti;
- 3) kriterijume i merila za samovrednovanje planiranih aktivnosti;
- 4) mere unapređivanja obrazovno-vaspitnog rada na osnovu analize rezultata učenika na maturskom i završnom ispitu;
- 5) mere za unapređivanje dostupnosti i kvaliteta obrazovanja i vaspitanja za učenike kojima je potrebna dodatna podrška;
- 6) mere prevencije nasilja i povećanja saradnje među učenicima, nastavnicima i učenicima i nastavnicima;
- 7) mere prevencije osipanja učenika;
- 8) druge mere usmerene na dostizanje ciljeva obrazovanja i vaspitanja koji prevazilaze sadržaj pojedinih nastavnih predmeta;
- 9) plan pripreme za ispite kojima se završava određeni nivo i vrsta obrazovanja (maturski, završni ispiti i dr.) ;
- 10) plan stručnog usavršavanja nastavnika, direktora, stručnih saradnika i drugih zaposlenih u školi;
- 11) plan napredovanja i sticanja zvanja nastavnika, stručnih saradnika i vaspitača;
- 12) plan uključivanja roditelja u rad škole;
- 13) plan saradnje sa drugim školama, privrednim društvima i drugim organima i organizacijama od značaja za rad škole;
- 14) druga pitanja od značaja za razvoj škole.

3. ŠKOLSKI PROGRAM

Član 10.

Školski program je dokument na osnovu koga se ostvaruje celokupan obrazovno-vaspitni rad u školi.

Školskim programom bliže se određuje način kojim škola pouzdano obrazuje i vaspitava učenike radi sticanja znanja, veština i stavova neophodnih za dalje obrazovanje i zapošljavanje, uspostavlja organizacionu strukturu zasnovanu na timskom radu i odgovornosti svakog zaposlenog za ostvarivanje utvrđenih ciljeva, povezuje se sa socijalnim partnerima i preuzima svoj deo odgovornosti za razvoj društvene sredine.

Školski program obuhvata sve sadržaje, procese i aktivnosti usmerene na ostvarivanje principa, ciljeva i standarda postignuća i zadovoljenje opštih i specifičnih obrazovnih interesa i potreba učenika, roditelja, odnosno staratelja i lokalne zajednice, a u skladu sa optimalnim mogućnostima škole.

Školski program donosi se na osnovu nastavnog plana i programa, odnosno programa određenih oblika stručnog obrazovanja, a uzimajući u obzir razvojni plan škole, u skladu sa Zakonom i ovim zakonom.

Škola, u skladu sa Zakonom, donosi školski program, po pravilu, na četiri godine i objavljuje ga najkasnije dva meseca pre početka školske godine u kojoj će početi njegova primena.

Pojedini delovi školskog programa inoviraju se i nadograđuju u toku njegovog ostvarivanja.

Školski program omogućava orijentaciju učenika i roditelja, odnosno staratelja u izboru škole, praćenje kvaliteta obrazovno-vaspitnog procesa i njegovih rezultata, kao i procenu individualnog rada i napredovanja svakog učenika.

Školski program predstavlja osnovu na kojoj svaki nastavnik i stručni saradnik planira, programira i realizuje svoj rad.

Sadržina školskog programa

Član 11.

Školski program sadrži:

- 1) ciljeve školskog programa;
- 2) naziv, vrstu i trajanje svih programa obrazovanja i vaspitanja koje škola ostvaruje i jezik na kome se ostvaruje program;
- 3) obavezne i izborne predmete i module, po ciklusima, odnosno obrazovnim profilima i razredima;
- 4) način ostvarivanja principa, ciljeva i ishoda obrazovanja i standarda postignuća, način i postupak ostvarivanja propisanih nastavnih planova i programa, programa drugih oblika stručnog obrazovanja i vrste aktivnosti u obrazovno-vaspitnom radu;
- 5) program dopunske i dodatne nastave;
- 6) programe i aktivnosti kojima se omogućava razvoj sposobnosti za rešavanje problema, komunikaciju, timski rad, samoinicijativu i podstiče preduzetnički duh;
- 7) fakultativne nastavne predmete, njihove programske sadržaje i aktivnosti kojima se ostvaruju;
- 8) načine ostvarivanja i prilagođavanja programa muzičkog i baletskog obrazovanja i vaspitanja, obrazovanja odraslih, učenika sa posebnim sposobnostima i dvojezičnog obrazovanja;
- 9) program kulturnih aktivnosti škole;
- 10) program slobodnih aktivnosti;
- 11) program karijernog vođenja i savetovanja;
- 12) program zaštite životne sredine;
- 13) program prevencije nasilja, narkomanije, alkoholizma, maloletničke delinkvencije;
- 14) program sportskih aktivnosti;
- 15) program saradnje sa lokalnom samoupravom;
- 16) program saradnje sa porodicom;
- 17) program izleta i ekskurzija;
- 18) program bezbednosti i zdravlja na radu;
- 19) druge programe od značaja za školu.

Individualni obrazovni planovi svih učenika koji se obrazuju po individualnom obrazovnom planu čine prilog školskog programa.

Program kulturnih aktivnosti škole

Član 12.

Kulturna aktivnost škole obuhvata aktivnosti koje se ostvaruju na osnovu programa kulturnih aktivnosti škole i obuhvata: proslave dana škole, početka i završetka školske godine, proslave školskih i državnih praznika, priredbe, predstave, izložbe, koncerte, sportska takmičenja, naučno-istraživačke aktivnosti, i druge aktivnosti koje doprinose proširenju uticaja škole na vaspitanje učenika i kulturnom razvoju okruženja škole, kao i zajedničke kulturne aktivnosti sa institucijama i organizacijama u lokalnoj samoupravi radi obogaćivanja kulturnog života i ostvarivanja obrazovno-vaspitne uloge škole.

Program slobodnih aktivnosti

Član 13.

U cilju jačanja obrazovno-vaspitne delatnosti škole, podsticanja individualnih sklonosti i interesovanja, pravilnog korišćenja slobodnog vremena, kao i radi bogaćenja društvenog života i razvijanja i negovanja drugarstva i prijateljstva škola je dužna da realizuje slobodne aktivnosti.

Karijerno vođenje i savetovanje učenika

Član 14.

Škola omogućava formiranje zrele i odgovorne ličnosti, sposobne da donosi dobro promišljene i odgovorne odluke o vlastitoj profesionalnoj budućnosti i da ih sprovodi u delo.

Škola formira stručni tim za karijerno vođenje i savetovanje u čijem sastavu su stručni saradnici i nastavnici. Tim u saradnji sa predmetnim nastavnicima realizuje praćenje individualnih sklonosti učenika. Savetodavni rad obavlja se tokom školovanja i škola po potrebi, sarađuje sa nadležnim ustanovama koje se bave karijernim vođenjem i savetovanjem.

Škola pomaže učenicima i roditeljima u istraživanju mogućnosti za dalje učenje i zapošljavanje, odnosno identifikovanje, izbor i korišćenje brojnih informacija o profesijama, karijeri, daljem učenju i obrazovanju i objektivno razlikovanje i formiranje sopstvenog stava o tome. U tom cilju prati razvoj učenika i informiše ih o zanimanjima, obrazovnim profilima, uslovima studiranja i potrebama na tržištu rada.

Zaštita životne sredine

Član 15.

Zaštita životne sredine obuhvata aktivnosti usmerene na jačanje ili razvoj ekološke svesti, kao i očuvanje prirodnih resursa.

Škola doprinosi zaštiti životne sredine ostvarivanjem programa zaštite životne sredine, zajedničkim istraživanjem i akcijama lokalne samouprave i škole, kao i na drugi način, u skladu sa zakonom.

Prevenција nasilja, narkomanije, alkoholizma, maloletničke delinkvencije

Član 16.

Programi prevencije narkomanije, alkoholizma, maloletničke delinkvencije sastavni su deo školskog programa i ostvaruju se kroz razne vidove saradnje,

uključujući posebno saradnju sa roditeljima i partnerima iz lokalne samouprave i zajedničke akcije škole, roditelja i partnera.

U realizaciju programa prevencije i rešavanja konflikata među učenicima, roditeljima i zaposlenima u školi, mogu da budu uključeni vršnjački posrednici, kao i druga lica koja su obučena za posredovanje u rešavanju konflikata.

Program saradnje sa lokalnom samoupravom

Član 17.

Saradnja sa lokalnom samoupravom realizuje se na osnovu programa koji čini deo školskog programa.

Škola prati, uključuje se u dešavanja u lokalnoj samoupravi i zajedno sa njenim predstavnicima planira sadržaj i način saradnje, naročito o pitanjima od kojih zavisi razvoj škole.

Program saradnje sa porodicom

Član 18.

Škola podstiče i neguje partnerski odnos sa roditeljima, odnosno starateljima učenika, zasnovan na principima međusobnog razumevanja, poštovanja i poverenja.

Programom saradnje sa porodicom, škola definiše oblasti, sadržaj i oblike saradnje sa roditeljima, odnosno starateljima učenika, koji obuhvataju detaljno informisanje i savetovanje roditelja, uključivanje roditelja u aktivnosti škole, konsultovanje u donošenju odluka oko bezbednosnih, nastavnih, vannastavnih, organizacionih i finansijskih pitanja i to radi unapređivanja kvaliteta obrazovanja i vaspitanja, kao i obezbeđivanja sveobuhvatnosti i trajnosti obrazovno-vaspitnih uticaja.

Radi praćenja uspešnosti programa, škola je dužna da na kraju svakog polugodišta organizuje anketiranje roditelja u pogledu njihovog zadovoljstva programom i u pogledu njihovih sugestija za naredno polugodište.

Mišljenje roditelja, odnosno staratelja, dobijeno kao rezultat anketiranja, uzima se u obzir u postupku vrednovanja kvaliteta rada škole.

Roditelji

Član 19.

Saradnja sa porodicom ostvaruje se i preko saveta roditelja odeljenja, saveta roditelja škole i saveta roditelja jedinice lokalne samouprave.

Savet roditelja škole formira se i obavlja poslove u skladu sa Zakonom.

Jedinica lokalne samouprave formira savet roditelja jedinice lokalne samouprave.

Savet roditelja jedinice lokalne samouprave čine po tri predstavnika saveta roditelja ustanova u oblasti obrazovanja sa teritorije te jedinice lokalne samouprave.

Savet roditelja jedinice lokalne samouprave, naročito se stara o ostvarivanju prava učenika na:

- 1) kvalitetno obrazovanje i vaspitanje pod jednakim uslovima;
- 2) obrazovanje i vaspitanje koje poštuje različitosti i razvija sve potencijale učenika;

- 3) inkluzivan pristup obrazovanju i vaspitanju;
- 4) obrazovanje i vaspitanje u bezbednoj sredini i prevenciju nasilja;
- 5) kvalitetne informacije o mogućnostima daljeg školovanja učenika.

Savet roditelja jedinice lokalne samouprave pruža informacije, stručne savete i podršku savetima roditelja ustanova na teritoriji jedinice lokalne samouprave u vezi sa svim pitanjima iz nadležnosti saveta roditelja ustanove.

Savet roditelja jedinice lokalne samouprave zastupa interese roditelja jedinice lokalne samouprave u svim situacijama koje su od značaja za obrazovanje i vaspitanje učenika, inicira zajedničke akcije i predlaže mere za unapređivanje obrazovanja i vaspitanja i dobrobit učenika, daje mišljenja o pitanjima od značaja za obrazovanje i vaspitanje i dobrobit učenika.

Savet roditelja jedinice lokalne samouprave u cilju stvaranja bezbedne sredine za učenje i sprečavanja nasilja sarađuje sa Ministarstvom, ministarstvom nadležnim za unutrašnje poslove i ministarstvom nadležnim za poslove zdravlja.

Na osnovu rezultata učenika na opštoj, stručnoj, odnosno umetničkoj maturi i završnom ispitu, savet roditelja jedinice lokalne samouprave predlaže mere za unapređivanje obrazovno-vaspitnog rada.

Savet roditelja jedinice lokalne samouprave učestvuje u organizovanju zimovanja ili letovanja za učenike.

Savet roditelja jedinice lokalne samouprave sarađuje sa savetima roditelja drugih jedinice lokalne samouprave.

Izleti i ekskurzije

Član 20.

Škola može da planira izvođenje izleta i ekskurzija, na način i pod uslovima utvrđenim nastavnim planom i programom.

Program izleta i ekskurzija sastavni je deo školskog programa i godišnjeg plana rada škole.

Prilikom izvođenja izleta i ekskurzije naročito se mora voditi računa o svim vidovima zaštite i bezbednosti učenika.

Učeničke organizacije u školi

Član 21.

Škola može da ima svoje organizacije učenika, a može da se povezuje i sa organizacijama van škole (Crveni krst, organizacije gorana, planinara, izviđača i slično), u skladu sa zakonom.

U svakoj školi organizuje se učenički parlament u skladu sa Zakonom.

Program rada parlamenta predlaže učenički parlament i on je sastavni deo školskog programa.

Način rada učeničkog parlamenta određuje se aktom škole.

Učenički parlamenti škola mogu da se udruže u zajednicu učeničkih parlamenata.

Učenički parlament, uz saglasnost školskog odbora, može osnovati učenički klub. Plan rada učeničkog kluba donosi na predlog učeničkog parlamenta školski

odbor i sastavni je deo školskog programa. Način rada učeničkog kluba određuje se aktom škole.

Učenički parlament može doneti odluku o volonterskom radu učenika. Volonterski rad učenika obavlja se u skladu sa zakonom kojim se uređuje volonterski rad. Program volonterskog rada učenika donosi na predlog učeničkog parlamenta školski odbor i sastavni je deo školskog programa.

Školski sport

Član 22.

Radi razvoja i praktikovanja zdravih životnih stilova, svesti o važnosti sopstvenog zdravlja i bezbednosti, potrebe negovanja i razvoja fizičkih sposobnosti, škola u okviru školskog programa, pored nastave realizuje i program školskog sporta.

Školskim sportom obuhvaćeni su svi učenici kroz odeljenjska takmičenja i pripreme za takmičenja. Škola obavlja pripreme i takmičenja u skladu sa školskim programom.

Škola može da sarađuje i sa lokalnim sportskim organizacijama.

4. MODEL CENTAR

Član 23.

Model centar je škola koja unutar školskog programa ostvaruje i druge programe i aktivnosti usmerene na unapređivanje obrazovno-vaspitnog rada, povećanje kvaliteta i dostupnosti obrazovanja i vaspitanja.

Bliže uslove na osnovu kojih škola stiče status model centra i druga pitanja od značaja za rad model centra propisuje ministar.

III. OSTVARIVANJE OBRAZOVANJA I VASPITANJA

Obrazovno-vaspitni rad

Član 24.

Obrazovno-vaspitni rad obuhvata nastavne i vannastavne aktivnosti škole kojima se ostvaruje školski program i postižu propisani ciljevi, ishodi i standardi postignuća, u skladu sa Zakonom i ovim zakonom.

Oblici obrazovno-vaspitnog rada

Član 25.

Obavezni oblici obrazovno-vaspitnog rada su nastava – teorijska, praktična i vežbe, dodatni rad, dopunski rad, praksa i praktični rad kada su određeni nastavnim planom i programom; pripremni i društveno-korisni rad ako se u toku školske godine ukaže potreba za njim.

Obavezni oblici obrazovno-vaspitnog rada za vanrednog učenika mogu biti: nastava, pripremni, praktični i konsultativno-instruktivni rad.

Izborni oblici obrazovno-vaspitnog rada su verska nastava i građansko vaspitanje i drugi predmeti određeni nastavnim planom i programom.

Fakultativni oblici obrazovno-vaspitnog rada su: nastava jezika narodnosti sa elementima nacionalne kulture, drugog stranog jezika i predmeta potrebnih za dalje školovanje, stručno osposobljavanje ili razvoj učenika i vannastavni oblici – hor,

orkestar, pozorište, ekskurzija, kulturno-umetničke, tehničke, pronalazačke, humanitarne, sportsko-rekreativne i druge aktivnosti.

Fakultativni oblici obrazovno-vaspitnog rada obavezni su za učenike koji se za njih opredele.

Broj i trajanje časova

Član 26.

U gimnaziji učenik može da ima do 31 čas nastave nedeljno, u stručnoj i umetničkoj školi do 33, osim u školi koja ostvaruje programe baletskog obrazovanja gde učenik može da ima do 41 čas.

Kada učenik škole iz stava 1. ovog člana stiče obrazovanje na jeziku nacionalne manjine, odnosno dvojezično ili na srpskom jeziku, ima dva časa nastave nedeljno više.

Učenik može da ima do četiri časa fakultativne nastave nedeljno.

Čas teorijske nastave i vežbi traje 45 minuta, a praktične nastave 60 minuta.

Nastava može da bude organizovana u blokovima.

U školi za učenike sa smetnjama u razvoju nastavnim planom i programom može se propisati kraće trajanje časa.

Broj učenika u odeljenju

Član 27.

Nastava se izvodi u odeljenju do 30 učenika, grupi, odnosno pojedinačno, u skladu sa školskim programom.

U jednom odeljenju mogu da budu najviše dva učenika sa smetnjama u razvoju.

Broj učenika iz stava 1. ovog člana umanjuje se do tri ukoliko je u odeljenju jedan učenik sa smetnjama u razvoju, odnosno do šest ukoliko su u odeljenju dva učenika sa smetnjama u razvoju.

U odeljenju, odnosno vaspitnoj grupi učenika u školama za učenike sa smetnjama u razvoju može biti od šest do 12, a za praktičnu nastavu do šest učenika.

Praktična nastava i profesionalna praksa

Član 28.

Program praktične nastave i profesionalne prakse utvrđuje se nastavnim planom i programom, kao i standardi uslova u kojima se ostvaruje.

Praktičnu nastavu i profesionalnu praksu škola može da ostvaruje u saradnji sa privrednim društvom, ustanovom, jedinicom lokalne samouprave, drugom organizacijom ili drugim pravnim licem.

Za učenike sa smetnjama u razvoju obezbeđuje se adaptacija radnog mesta u odnosu na njegove mogućnosti i vrstu invaliditeta u okviru praktične nastave.

Ugovorom se uređuju prava i obaveze škole, odnosno učenika ili odraslog i pravnog lica kod koga se ostvaruje praktična nastava i profesionalna praksa.

Drugi oblici neposrednog obrazovno-vaspitnog rada

Član 29.

Dodatni rad škola ostvaruje za učenika koji postiže izuzetne rezultate ili pokazuje interesovanje za produbljivanje znanja iz određenog predmeta.

Dopunski rad škola ostvaruje sa učenicima koji imaju teškoće u savladavanju programa iz pojedinih predmeta ili sa učenicima koji žele da unaprede postignuća u određenoj nastavnoj oblasti.

Učenik je obavezan da ostvaruje dopunski rad ako se proceni da je to potrebno.

Pripremni rad škola ostvaruje za redovnog učenika koji se upućuje na polaganje razrednog ispita i za vanrednog učenika.

Pripremni rad ostvaruje se i za učenika koji je upućen na polaganje popravnog ispita, u obimu od najmanje 10% od ukupnog godišnjeg broja časova iz predmeta na koji je upućen na popravni ispit.

Škola je dužna da organizuje pripremu za sve učenike za polaganje maturalnih i završnih ispita u obimu od najmanje 5% od ukupnog broja časova iz predmeta iz kojeg se polaže maturalski, odnosno završni ispit.

Za učenike sa smetnjama u razvoju, koji su uključeni u redovan sistem obrazovanja i vaspitanja, ostvaruje se dodatna podrška u skladu sa individualnim obrazovnim planom.

Učenička zadruga

Član 30.

U školi može da se osnuje učenička zadruga radi uticanja na razvoj pravilnog odnosa učenika prema radu, profesionalne orijentacije, povezivanja nastave sa svetom rada, razvijanja svesti o odgovornosti za preuzete obaveze, kao i na razvoj pravilnog odnosa prema timskom radu.

Rad učeničke zadruge uređuje se statutom škole i pravilima za rad zadruge, u skladu sa zakonom.

Škola može pružati usluge i prodavati proizvode nastale kao rezultat rada u učeničkoj zadruzi, kao i školski pribor i opremu.

Sredstva stečena radom učeničke zadruge koriste se za proširenje materijalne osnove rada učeničke zadruge, ekskurzije, ishranu učenika, nagrade članovima zadruge i unapređivanje obrazovno-vaspitnog rada u školi i u druge svrhe u skladu sa aktima kojima se uređuje rad učeničke zadruge.

Zaposleni

Član 31.

Prijem u radni odnos u školi vrši se na osnovu konkursa, u skladu sa Zakonom.

Direktor donosi odluku o izboru kandidata u roku od osam dana od dana dobijanja mišljenja školskog odbora na osnovu sledećih kriterijuma:

- 1) uspeha u toku sticanja odgovarajućeg obrazovanja;
- 2) uspeha iz predmeta pedagoško-psiholoških i metodičko-didaktičkih oblasti;

- 3) poznavanja stranog jezika;
- 4) posedovanje informatičke pismenosti;
- 5) drugih kriterijuma propisanih opštim aktom škole.

Ako se utvrdi da dva ili više kandidata jednako zadovoljavaju propisane kriterijume, prednost prilikom donošenja odluke o izboru ima kandidat sa preporukom visokoškolske ustanove u kojoj je stekao obrazovanje ili škole u kojoj je prethodno radio, pripadnik društveno osetljive grupe i kandidat sa dokazima o učešću u programima stručnog usavršavanja ili drugim dokazima o profesionalnom angažovanju i razvoju.

Način primene kriterijuma iz stava 2. ovog člana uređuje se opštim aktom škole.

IV. UČENICI

1. UPIS UČENIKA I ODRASLIH

Pravo na upis

Član 32.

U školu može da se upiše lice koje je završilo osnovno obrazovanje i vaspitanje.

Lice koje je završilo osnovno obrazovanje i vaspitanje u inostranstvu ili koje je u Republici Srbiji završilo stranu školu ili pojedine razrede škole, može da se upiše u školu ako mu se prizna strana školska isprava.

U prvi razred škole koja ostvaruje programe muzičkog i baletskog obrazovanja i vaspitanja može da se upiše lice koje je završilo osnovno muzičko, odnosno baletsko obrazovanje i vaspitanje, a lice koje nije završilo osnovno muzičko, odnosno baletsko obrazovanje i vaspitanje, ako prethodno položi ispit na nivou programa tog obrazovanja.

Lice koje pohađa osnovno obrazovanje i vaspitanje, a nije ga završilo, a završilo je osnovno muzičko ili baletsko obrazovanje i vaspitanje može da se upiše u školu koja ostvaruje programe muzičkog i baletskog obrazovanja i vaspitanja radi pohađanja nastave iz umetničkih i stručnih predmeta.

Nakon završenog srednjeg obrazovanja i vaspitanja u školu može da se upiše lice radi prekvalifikacije, dokvalifikacije, specijalističkog ili majstorskog obrazovanja.

Nastavnim planom i programom utvrđuju se uslovi za sticanje specijalističkog i majstorskog obrazovanja.

Upis u škole za obrazovanje i vaspitanje učenika sa smetnjama u razvoju

Član 33.

U školu za obrazovanje učenika sa smetnjama u razvoju može da se upiše lice na osnovu mišljenja interresorne komisije i uz saglasnost roditelja, odnosno staratelja.

Odlučivanje o broju učenika za upis

Član 34.

Škola, čiji je osnivač Republika Srbija, autonomna pokrajina, odnosno jedinica lokalne samouprave, do 31. decembra predlaže Ministarstvu, preko školskih uprava, broj učenika za upis.

Pri određivanju broja učenika škola vodi računa o potrebama privrede i mogućnostima daljeg školovanja budućih učenika.

Za škole na teritoriji autonomne pokrajine, nadležni organ autonomne pokrajine utvrđuje broj učenika za upis u školu i dostavlja ga Ministarstvu na saglasnost.

U postupku utvrđivanja broja učenika za upis u školu u kojoj se nastava izvodi na jeziku nacionalne manjine, nacionalni savet nacionalne manjine daje mišljenje. Ukoliko nacionalni savet nacionalne manjine ne dostavi mišljenje u roku od 15 dana od prijema zahteva, smatra se da je mišljenje dato.

Ministarstvo donosi Odluku o broju učenika za upis u škole iz stava 1. ovog člana do 31. marta.

Konkurs za upis u školu čiji je osnivač Republika Srbija, autonomna pokrajina, odnosno jedinica lokalne samouprave

Član 35.

Upis učenika u prvi razred u školu čiji je osnivač Republika Srbija, autonomna pokrajina, odnosno jedinica lokalne samouprave vrši se na osnovu konkursa.

Ministarstvo raspisuje zajednički konkurs za sve škole iz stava 1. ovog člana do 1. maja.

Konkurs sadrži i obaveštenje o jeziku na kome se ostvaruje obrazovno-vaspitni rad, kao i informacije o prilagođenim uslovima za obrazovanje učenika sa smetnjama u razvoju.

Škola u toku godine vrši upis radi sticanja specijalističkog, odnosno majstorskog obrazovanja, stručne osposobljenosti, prekvalifikacije, dokvalifikacije i obuke, uz saglasnost Ministarstva, a u školi u kojoj se nastava izvodi na jeziku nacionalne manjine prethodno se pribavlja mišljenje nacionalnog saveta nacionalne manjine. Ukoliko nacionalni savet nacionalne manjine ne dostavi mišljenje u roku od 15 dana od prijema zahteva, smatra se da je mišljenje dato.

Konkurs za smeštaj učenika u školu sa domom, odnosno u dom učenika, raspisuje se u skladu sa zakonom kojim se uređuje učenički standard.

Upis odraslih

Član 36.

Upis odraslih vrši se u skladu sa Zakonom, ovim zakonom i zakonom kojim se uređuje obrazovanje odraslih.

Redosled kandidata za upis u školu i prijemni ispit

Član 37.

Redosled kandidata za upis u školu utvrđuje se na osnovu uspeha u prethodnom školovanju koje uključuje i uspeh učenika na završnom ispitu.

Kandidat za upis u umetničku školu, školu u kojoj se ostvaruju posebni nastavni planovi i programi za učenike sa izuzetnim sposobnostima i školu u kojoj se obrazovno-vaspitni rad izvodi na stranom jeziku, odnosno dvojezično, odnosno u odgovarajući obrazovni profil ili odeljenje, kao i za upis u druge škole koje odredi Ministarstvo, polaže prijemni ispit za proveru posebnih sklonosti i sposobnosti.

Kandidat za upis u školu iz stava 2. ovog člana ima pravo da polaže prijemni ispit na jeziku na kome je završio osnovno obrazovanje i vaspitanje.

Pravo na rangiranje radi upisa u školu iz stava 2. ovog člana stiče kandidat koji je položio prijemni ispit.

Redosled kandidata za upis u školu iz stava 2. ovog člana utvrđuje se na osnovu uspeha na prijemnom ispitu i uspeha u prethodnom školovanju.

Kandidat koji je završio osnovno obrazovanje i vaspitanje ili poslednji razred osnovnog obrazovanja i vaspitanja u inostranstvu ili koji je u Republici Srbiji završio stranu školu ili poslednji razred osnovnog obrazovanja i vaspitanja u stranoj školi, upisuje se preko broja učenika određenog za upis.

Ukoliko kandidat iz stava 6. ovog člana konkuriše za upis u školu iz stava 2. ovog člana, polaže prijemni ispit.

Merila i postupak za utvrđivanje redosleda kandidata za upis u školu, vrednovanje učešća učenika osmog razreda na takmičenjima i vrste takmičenja čija se mesta vrednuju, sadržinu, vreme, mesto i način polaganja prijemnog ispita i druga pitanja vezana za upis u školu uređuje ministar.

Izbor stranog jezika

Član 38.

Učenik u školi nastavlja sa izučavanjem stranih jezika koje je učio u osnovnom obrazovanju i vaspitanju ukoliko su nastavnim planom i programom predviđena dva strana jezika ili bira jedan od njih ukoliko je predviđen jedan strani jezik, osim ako je nastavnim planom i programom predviđeno obavezno učenje određenog stranog jezika.

Ako škola ne može da organizuje nastavu tih jezika zbog nedovoljnog broja prijavljenih učenika (manje od 15), u školi se organizuje nastava stranog jezika za koji postoje uslovi.

2. SVOJSTVO UČENIKA

Redovan i vanredan učenik

Član 39.

Redovan učenik prvog razreda škole je lice koje je upisano u prvi razred radi sticanja srednjeg obrazovanja i vaspitanja ili obrazovanja za rad i mlađe je od 17 godina, a vanredan učenik prvog razreda srednje škole je lice upisano u prvi razred srednjeg obrazovanja i vaspitanja ili obrazovanja za rad i starije je od 17 godina.

Izuzetno od stava 1. ovog člana, lice iz osetljivih društvenih grupa i sa izuzetnim sposobnostima mlađe od 17 godina može da stiče srednje obrazovanje i vaspitanje ili obrazovanje za rad u svojstvu vanrednog učenika, ako opravda nemogućnost redovnog pohađanja nastave, uz saglasnost ministra.

Nastavnim planom i programom za muzičko, odnosno baletsko obrazovanje i vaspitanje i za obrazovanje i vaspitanje učenika sa smetnjama u razvoju može se utvrditi druga starosna granica za upis u srednju školu.

Sticanje svojstva učenika

Član 40.

Svojstvo redovnog, odnosno vanrednog učenika stiče se upisom u školu svake školske godine, pod uslovima utvrđenim Zakonom i ovim zakonom.

Redovan i vanredan učenik iz stava 1. ovog člana ima pravo da se upiše u odgovarajući razred najkasnije do 31. avgusta, osim ako je započet postupak po zahtevu za zaštitu prava učenika, kada se vrši upis po okončanju postupka.

Izuzetno, redovan učenik srednjeg obrazovanja i vaspitanja koji nije položio popravni ispit može da završi započeti razred u istoj školi naredne školske godine, u svojstvu vanrednog učenika, ponovnim polaganjem nepoloženog ispita, uz obavezu plaćanja naknade stvarnih troškova koje utvrdi škola. Kada završi razred, vanredan učenik ima pravo da se u istoj školskoj godini upiše u naredni razred, u istom svojstvu.

Uporedo školovanje i svojstvo učenika

Član 41.

Učenik ima svojstvo redovnog učenika u jednoj školi, osim ako se uporedo školuje u školi koja ostvaruje programe muzičkog i baletskog obrazovanja i vaspitanja.

Redovan učenik može uporedo da savladava školski program, odnosno deo školskog programa za drugi obrazovni profil, kao vanredan učenik, uz obavezu plaćanja naknade stvarnih troškova.

Ispisivanje i ponovno upisivanje u školu

Član 42.

Redovan učenik koji se ispisao iz škole u toku školske godine može da se upiše u drugu školu u roku od sedam dana od dana uručenja ispisnice.

Učenik iz stava 1. ovog člana koji se ne upiše u školu u propisanom roku, ima pravo da naredne školske godine izvrši ponovni upis u istu školu i u isti razred.

Prelazak učenika u drugu školu, odnosno na drugi obrazovni profil

Član 43.

Učenik može da pređe u drugu školu, odnosno na drugi obrazovni profil radi završavanja započetog školovanja, osim u školu, odnosno obrazovni profil za čiji upis je propisana obaveza polaganja prijemnog ispita.

3. PRAVA I OBAVEZE UČENIKA

Pohvaljivanje i nagrađivanje učenika

Član 44.

Učenik koji se ističe u učenju i drugim aspektima školskog rada pohvaljuje se ili nagrađuje.

Opštim aktom škole određuju se uslovi i način za dodeljivanje pohvala i nagrada, kao i za izbor učenika generacije.

Član 45.

Kao poseban oblik priznanja u toku školovanja učeniku se dodeljuje diploma ili nagrada za izuzetan opšti uspeh, odnosno za izuzetan uspeh iz pojedinih nastavnih oblasti ili predmeta i izuzetnog postignuća u bilo kojoj oblasti rada škole.

Vrste diploma, odnosno nagrada, uslovi i način za njihovo dodeljivanje utvrđuje ministar.

Obaveze učenika

Član 46.

Redovan učenik dužan je da pohađa nastavu i izvršava druge obaveze utvrđene Zakonom, ovim zakonom i opštim aktima škole.

Vanredan učenik polaže ispite iz svih predmeta utvrđenih školskim programom, osim iz predmeta fizičko vaspitanje – ako je stariji od 20 godina i izvršava druge obaveze utvrđene Zakonom, ovim zakonom i opštim aktima škole.

Vanredan učenik odgovara za učinjenu težu povredu obaveza učenika ili povredu zabrana propisanih Zakonom, u skladu sa Zakonom.

Učenik koji je smešten u dom u sastavu škole odgovara za povredu obaveze, odnosno zabrane propisane Zakonom i zakonom kojim se uređuje učenički standard.

V. OCENJIVANJE I ISPITI

1. OCENJIVANJE UČENIKA

Član 47.

Ocenjivanjem u školi obezbeđuje se stalno praćenje ostvarivanja propisanih ciljeva, ishoda i standarda postignuća učenika u toku savladavanja školskog programa.

Učenik kome je potrebna dodatna podrška u obrazovanju ocenjuje se u odnosu na ostvarivanje ciljeva i standarda postignuća u toku savladavanja individualnog obrazovnog plana ili u odnosu na prilagođene standarde postignuća.

Uspeh učenika i ocena

Član 48.

Uspeh učenika ocenjuje se iz predmeta i vladanja.

Ocena je javna i saopštava se učeniku sa obrazloženjem.

U toku školske godine ocenjivanje je opisno i brojčano i vrši se na osnovu praćenja napredovanja učenika u savlađivanju školskog programa, a na osnovu posebnih standarda postignuća najmanje tri puta u toku polugodišta.

Brojčana ocena uspeha učenika u učenju je: odličan (5), vrlo dobar (4), dobar (3), dovoljan (2) i nedovoljan (1). Ocena nedovoljan (1) je neprelazna.

Uspeh učenika iz predmeta verska nastava i građansko vaspitanje ocenjuje se opisno.

Ocena iz izbornih predmeta, izuzev verske nastave i građanskog vaspitanja, je brojčana i utiče na opšti uspeh učenika.

Ocena iz vladanja tokom godine izražava se opisno i to: primerno, vrlo dobro, dobro, dovoljno i nezadovoljavajuće.

Zaključna ocena iz vladanja izražava se brojčanom ocenom i to: primerno (5), vrlo dobro (4), dobro (3), dovoljno (2) i nezadovoljavajuće (1) i utiče na opšti uspeh učenika.

Vladanje vanrednog učenika ne ocenjuje se.

Zaključnu ocenu na predlog predmetnog nastavnika i ocenu iz vladanja na predlog odeljenjskog starešine utvrđuje odeljenjsko veće.

Način, postupak i kriterijume ocenjivanja uspeha iz pojedinačnih predmeta i vladanja i druga pitanja od značaja za ocenjivanje, propisuje ministar.

Oslobađanje od nastave fizičkog vaspitanja

Član 49.

Učenik može biti zbog bolesti ili invaliditeta privremeno ili za određenu školsku godinu oslobođen, delimično ili u celini, nastave fizičkog vaspitanja.

Odluku o oslobađanju učenika od nastave fizičkog vaspitanja i o ocenjivanju donosi nastavničko veće na osnovu predloga lekara.

Završavanje školovanja u kraćem roku

Član 50.

Učenik koji postiže izuzetne rezultate u učenju ima pravo da završi školovanje u roku kraćem od predviđenog.

Učenik iz stava 1. ovog člana ima pravo da polaganjem ispita završi započeti i naredni razred. Nastavničko veće utvrđuje ispunjenost uslova za ostvarivanje tog prava.

Opšti uspeh učenika

Član 51.

Opšti uspeh utvrđuje se za učenika koji je završio razred na osnovu aritmetičke sredine zaključne ocene iz vladanja i prelaznih zaključnih ocena svih predmeta toga razreda koji se ocenjuju brojčano, i to:

- odličan uspeh – ako ima srednju ocenu najmanje 4,50;
- vrlo dobar uspeh – ako ima srednju ocenu od 3,50 zaključno sa 4,49;
- dobar uspeh – ako ima srednju ocenu od 2,50 zaključno sa 3,49;
- dovoljan uspeh – ako ima srednju ocenu do 2,49.

Ocene iz fakultativnih predmeta ne utiču na opšti uspeh učenika.

Napredovanje učenika

Član 52.

Učenik je završio razred kada na kraju školske godine ima prelazne ocene iz svih obaveznih predmeta i izbornih predmeta koji se ocenjuju brojčano.

Redovan učenik ponavlja razred kada na kraju drugog polugodišta ima tri ili više neprelaznih ocena iz obaveznih predmeta i izbornih predmeta koji se ocenjuju brojčano, kada ne položi popravni ispit u propisanim rokovima, a u školi koja ostvaruje programe muzičkog i baletskog obrazovanja i vaspitanja ako dobije neprelaznu ocenu iz glavnog predmeta na godišnjem ispitu.

Redovan učenik ima pravo jedanput da ponovi razred u toku školovanja.

Uspeh učenika na ispitu

Član 53.

Uspeh učenika ocenjuje se i na ispitu.

Ispiti se polažu po predmetima i razredima.

U školi se polažu: razredni, popravni, dopunski, završni, maturski, ispit za proveru stručne osposobljenosti. U školi koja ostvaruje programe muzičkog i baletskog obrazovanja i vaspitanja polaže se i godišnji ispit. Godišnji ispit iz glavnog predmeta polaže učenik škole koja ostvaruje programe muzičkog, odnosno baletskog obrazovanja i vaspitanja koji je na kraju školske godine iz glavnog predmeta ocenjen pozitivnom ocenom.

Ispiti iz stava 3. ovog člana polažu se pred ispitnom komisijom koju čine najmanje tri člana od kojih su najmanje dva stručna za predmet koji polaže. Članove ispitne komisije određuje direktor škole.

Opštim aktom škole utvrđuju se rokovi za polaganje ispita.

Smatra se da nije položio ispit učenik koji iz neopravdanih razloga ne pristupi ispitu ili odustane od ispita u toku ili pre ispita.

2. RAZREDNI, POPRAVNI I DRUGI ISPITI TOKOM ŠKOLOVANJA

Razredni ispit

Član 54.

Učenik koji iz opravdanih razloga nije prisustvovao nastavi više od jedne trećine predviđenog broja časova, a ocenjivanjem se utvrdi da nije ostvario propisane ciljeve, ishode i standarde postignuća u toku savladavanja školskog programa, upućuje se na razredni ispit.

Razredni ispit učenik polaže u junskom i avgustovskom ispitnom roku.

Popravni ispit

Član 55.

Popravni ispit polaže učenik koji na kraju drugog polugodišta ili na razrednom ispitu ima do dve nedovoljne ocene iz obaveznih predmeta i izbornih predmeta koji se ocenjuju brojčano.

Učenik polaže popravni ispit u školi u kojoj stiče obrazovanje i vaspitanje u avgustovskom ispitnom roku, a učenik završnog razreda u junskom i avgustovskom roku.

Dopunski ispiti

Član 56.

Učenik kome je odobren prelazak u drugu školu, odnosno drugi obrazovni profil u skladu sa ovim zakonom, polaže dopunske ispite iz predmeta koji nisu bili utvrđeni školskim programom, odnosno nastavnim planom i programom koji je učenik započeo da savlađuje, u rokovima utvrđenim rešenjem, saglasno opštem aktu škole.

Lice koje se upisuje u školu radi prekvalifikacije polaže ispite iz stručnih predmeta koje odredi komisija koju čine članovi nastavničkog veća škole imenovani rešenjem direktora.

Lice koje se upisuje u školu radi dokvalifikacije polaže dopunske ispite iz predmeta čiji sadržaji nisu pretežno isti, iz predmeta koji nisu bili utvrđeni školskim programom, odnosno nastavnim planom i programom i ispite završnog razreda, o čemu odluku donosi komisija koju čine članovi nastavničkog veća škole imenovani rešenjem direktora.

3. ISPITI NA OSNOVU KOJIH SE ZAVRŠAVA ODREĐENI NIVO, ODNOSNO VRSTA OBRAZOVANJA

Član 57.

Ispiti na osnovu kojih se završava određeni nivo, odnosno vrsta obrazovanja su: opšta matura, stručna i umetnička matura, završni ispit srednjeg stručnog obrazovanja, specijalistički i majstorski ispit.

Ispiti iz stava 1. ovog člana polažu se u skladu sa Zakonom i ovim zakonom.

Organizaciju ispita iz stava 1. ovog člana, uslove pod kojima se sprovode, sastav i procedure rada komisija, termine ispitnih rokova, način ocenjivanja na ispitima i druga pitanja vezana za polaganje ispita na osnovu kojih se završava određeni nivo, odnosno vrsta obrazovanja propisuje ministar.

Kršenje procedura ispita kojim se ugrožava jednakost učenika, odnosno odraslih predstavlja težu povredu radne obaveze zaposlenih.

Izuzetno, ne smatra se kršenjem procedure ako se vrši prilagođavanje uslova polaganja ispita za učenike sa smetnjama u razvoju kojim se obezbeđuje jednakost učenika i odraslih tokom polaganja ispita.

Spoljašnje vrednovanje kvaliteta rada škole

Član 58.

Spoljašnje vrednovanje kvaliteta rada škole (u daljem tekstu: spoljašnje vrednovanje) obavlja se u skladu sa Zakonom i ovim zakonom.

Spoljašnjim vrednovanjem ocenjuje se kvalitet svih oblasti definisanih standardima kvaliteta rada ustanova, najmanje jednom u pet godina.

Spoljašnje vrednovanje obavlja se stručno-pedagoškim nadzorom Ministarstva i od strane Zavoda za vrednovanje kvaliteta obrazovanja i vaspitanja.

Zavod za vrednovanje kvaliteta obrazovanja i vaspitanja učestvuje u spoljašnjem vrednovanju putem vrednovanja postignuća učenika na završnim i maturskim ispitima ili po ukazanoj potrebi.

3.1. OPŠTA MATURA

Program opšte mature

Član 59.

Opštom maturom proverava se usvojenost opštih standarda postignuća nakon završenog srednjeg opšteg obrazovanja i vaspitanja u gimnaziji, a koji se propisuju programom opšte mature.

Opšta matura polaže se u skladu sa programom opšte mature, koji donosi ministar na predlog Nacionalnog prosvetnog saveta.

Pravo na polaganje opšte mature

Član 60.

Opštu maturu polažu učenici nakon završenog četvrtog razreda srednjeg opšteg obrazovanja i vaspitanja u gimnaziji.

Opštu maturu, odnosno njen deo može da polaže i učenik nakon završenog četvrtog razreda srednjeg stručnog, odnosno umetničkog obrazovanja u skladu sa programom opšte mature.

Učenik sa smetnjama u razvoju i invaliditetom, specifičnim teškoćama u učenju ili jezičkim barijerama polaže opštu maturu u uslovima koji obezbeđuju prevazilaženje fizičkih i komunikacijskih prepreka, a može da bude oslobođen od polaganja dela maturalnog ispita iz predmeta za koje su mu tokom obrazovanja prilagođavani standardi postignuća, ili da taj deo polaže u skladu sa individualnim obrazovnim planom, o čemu donosi odluku stručni tim za inkluzivno obrazovanje i tim za pružanje dodatne podrške učenicima.

Stručni timovi pripremaju akcione planove za planiranje, organizovanje i sprovođenje opšte mature za učenike iz stava 3. ovog člana.

Javna isprava i nastavak školovanja

Član 61.

Nakon položene opšte mature učeniku se izdaje javna isprava, u skladu sa ovim zakonom.

Na osnovu položene opšte mature, učenik može da se upiše u visokoškolsku ustanovu, bez polaganja prijemnog ispita, osim ispita za proveru posebnih sklonosti i sposobnosti, na način i po postupku propisanim zakonom kojim se uređuje visoko obrazovanje.

3.2. STRUČNA I UMETNIČKA MATURA

Program stručne i umetničke mature

Član 62.

Stručnom i umetničkom maturom proverava se stečenost kompetencija i posebnih standarda postignuća propisanih standardom kvalifikacije u okviru odgovarajućeg zanimanja i za nastavak obrazovanja u matičnoj oblasti na strukovnim ili akademskim studijama bez polaganja prijemnog ispita, u skladu sa zakonom kojim se uređuje visoko obrazovanje.

Stručna matura polaže se u skladu sa propisanim programom stručne mature koji donosi ministar na predlog Saveta za stručno obrazovanje i obrazovanje odraslih.

Umetnička matura polaže se u skladu sa propisanim programom umetničke mature koji donosi ministar na predlog Nacionalnog prosvetnog saveta.

Pravo na polaganje stručne i umetničke mature

Član 63.

Stručnu, odnosno umetničku maturu polaže učenik nakon završenog četvrtog razreda srednjeg stručnog, odnosno umetničkog obrazovanja i vaspitanja u stručnoj, odnosno umetničkoj školi.

Stručnu, odnosno umetničku maturu može da polaže odrasli nakon savladanog programa trogodišnjeg srednjeg stručnog, odnosno umetničkog obrazovanja i vaspitanja u stručnoj, odnosno umetničkoj školi po programu prilagođenom za odrasle.

Učenik sa smetnjama u razvoju i invaliditetom, specifičnim teškoćama u učenju ili jezičkim i socijalnim barijerama polaže stručnu, odnosno umetničku maturu u uslovima koji obezbeđuju prevazilaženje fizičkih i komunikacijskih prepreka, a može da bude oslobođen od polaganja dela maturalnog ispita iz predmeta za koje su mu tokom obrazovanja prilagođavani standardi postignuća, ili da taj deo polaže u skladu sa individualnim obrazovnim planom, o čemu donosi odluku stručni tim za inkluzivno obrazovanje i tim za pružanje dodatne podrške učenicima.

Stručni timovi pripremaju akcione planove za planiranje, organizovanje i sprovođenje stručne i umetničke mature za učenike iz stava 3. ovog člana.

Javna isprava i nastavak školovanja

Član 64.

Nakon položene stručne, odnosno umetničke mature učenik stiče srednje stručno, odnosno umetničko obrazovanje i vaspitanje, o čemu se izdaje javna isprava, u skladu sa ovim zakonom.

Na osnovu položene stručne, odnosno umetničke mature, učenik može da se upiše u odgovarajuću visokoškolsku ustanovu u matičnoj oblasti na strukovnim ili akademskim studijama bez polaganja prijemnog ispita u skladu sa zakonom kojim se uređuje visoko obrazovanje.

3.3. ZAVRŠNI ISPIT SREDNJEG STRUČNOG OBRAZOVANJA I VASPITANJA I SPECIJALISTIČKI I MAJSTORSKI ISPIT

Program završnog ispita srednjeg stručnog obrazovanja i vaspitanja

Član 65.

Završnim ispitom srednjeg stručnog obrazovanja i vaspitanja proverava se stečenost kompetencija definisanih standardom kvalifikacije za obavljanje poslova odgovarajućeg zanimanja.

Završni ispit srednjeg stručnog obrazovanja i vaspitanja polaže se po programu koji donosi ministar na predlog Saveta za stručno obrazovanje i obrazovanje odraslih.

Pravo na polaganje završnog ispita srednjeg stručnog obrazovanja i vaspitanja

Član 66.

Završni ispit polaže učenik nakon završenog srednjeg stručnog obrazovanja i vaspitanja u trogodišnjem trajanju.

Pravo na polaganje završnog ispita ima odrasli nakon savladanog programa srednjeg stručnog obrazovanja po programu za odrasle, u skladu sa ovim zakonom.

Učenik sa smetnjama u razvoju i invaliditetom, specifičnim teškoćama u učenju ili jezičkim i socijalnim barijerama polaže ispite iz st. 1. i 2. ovog člana u uslovima koji obezbeđuju prevazilaženje fizičkih i komunikacijskih prepreka, a može da bude oslobođen od polaganja dela ispita iz predmeta za koje su mu tokom obrazovanja prilagođavani standardi postignuća, ili da taj deo polaže u skladu sa individualnim obrazovnim planom, o čemu donosi odluku stručni tim za inkluzivno obrazovanje i tim za pružanje dodatne podrške učenicima.

Stručni timovi pripremaju akcione planove za planiranje, organizovanje i sprovođenje završnog ispita za učenike iz stava 3. ovog člana.

Program specijalističkog i majstorskog obrazovanja

Član 67.

Nakon savladanog programa specijalističkog, odnosno majstorskog obrazovanja odrasli polaže specijalistički, odnosno majstorski ispit.

Majstorskim, odnosno specijalističkim ispitom, proveravaju se znanja, veštine i stručne kompetencije odraslog za obavljanje poslova odgovarajućeg zanimanja, u skladu sa standardom kvalifikacije.

Program specijalističkog i majstorskog ispita na predlog Saveta za stručno obrazovanje i obrazovanje odraslih donosi ministar.

Nakon položenog specijalističkog, odnosno majstorskog ispita, odraslom se izdaje javna isprava u skladu sa ovim zakonom.

3.4. ISPITI DRUGIH OBLIKA STRUČNOG OBRAZOVANJA

Član 68.

Posle završenog drugog razreda srednjeg stručnog obrazovanja i vaspitanja ili završenog dvogodišnjeg obrazovanja za rad, učenik, odnosno odrasli polaže završni ispit. Završnim ispitom proveravaju se znanja, veštine i stručne kompetencije u skladu sa standardom kvalifikacije.

Učenik i odrasli nakon završenog stručnog osposobljavanja ili završenog prvog razreda srednjeg stručnog obrazovanja i vaspitanja polaže ispit stručne osposobljenosti u skladu sa standardom kvalifikacije. Ispit se polaže u srednjoj stručnoj školi ili drugoj organizaciji koja ima odobrenje za rad, o čemu se izdaje isprava, u skladu sa ovim zakonom.

Učenik i odrasli nakon savladanog programa obuke polaže ispit za obuku u školi ili drugoj organizaciji koja ima odobrenje za rad, pred posebnom komisijom, o čemu se izdaje isprava, u skladu sa ovim zakonom.

Učenik sa smetnjama u razvoju i invaliditetom, specifičnim teškoćama u učenju ili jezičkim i socijalnim barijerama polaže ispite iz st. 1. do 3. ovog člana u uslovima koji obezbeđuju prevazilaženje fizičkih i komunikacijskih prepreka, a može da bude oslobođen od polaganja dela ispita iz predmeta za koje su mu tokom obrazovanja prilagođavani standardi postignuća, ili da taj deo polaže u skladu sa individualnim obrazovnim planom, o čemu odluku donosi stručni tim za inkluzivno obrazovanje i tim za pružanje dodatne podrške učenicima.

Stručni timovi pripremaju akcione planove za planiranje, organizovanje i sprovođenje ispita iz st. 1 do 3. ovog člana za učenike iz stava 4. ovog člana.

Programe iz st. 1 do 3. ovog člana, na predlog Saveta za stručno obrazovanje i obrazovanje odraslih, donosi ministar.

VI. EVIDENCIJE I JAVNE ISPRAVE

Vrste evidencija

Član 69.

Škola vodi evidenciju o:

- učeniku;
- uspehu učenika;
- ispitima;
- obrazovno-vaspitnom i vaspitnom radu;
- zaposlenima.

Evidencija o učeniku

Član 70.

Evidenciju o učeniku čine podaci o njegovom identitetu (lični podaci), obrazovnom, socijalnom i zdravstvenom statusu, kao i podaci o preporučenoj i pruženoj dodatnoj obrazovnoj, zdravstvenoj i socijalnoj podršci.

Lični podaci o učeniku su: ime i prezime učenika, jedinstveni matični broj građana, pol, datum rođenja, mesto, opština i država rođenja, adresa, mesto, opština i država stanovanja, kontakt telefon, matični broj učenika, nacionalna pripadnost, državljanstvo.

Izjašnjenje o nacionalnoj pripadnosti nije obavezno.

Lični podaci o roditelju, staratelju i hranitelju učenika su: ime i prezime roditelja, jedinstveni matični broj građana, pol, datum rođenja, mesto, opština i država rođenja, adresa, mesto, opština i država stanovanja, kontakt telefon, odnosno adresa elektronske pošte.

Podaci o obrazovnom statusu učenika su: podaci o svojstvu redovnog, odnosno vanrednog učenika, upisanom području rada, trajanju obrazovanja i vaspitanja, obrazovnom profilu i smeru, jeziku na kojem učenik prati nastavu, izbornim predmetima, individualnom obrazovnom planu, stranim jezicima, fakultativnim predmetima, sekcijama za koje se opredelio, dopunskoj i dodatnoj nastavi, učešću na takmičenjima, nagradama, izostancima, izrečenim vaspitnim i vaspitno-disciplinskim merama, učešću u radu organa škole i opredeljenju za nastavak obrazovanja.

Podaci o socijalnom statusu učenika i roditelja su: podaci o uslovima stanovanja (stanovanje u stanu, kući, porodičnoj kući, podstanarstvu, domu, da li učenik ima svoju sobu i drugim oblicima stanovanja), stanju porodice (broju članova porodičnog domaćinstva, da li su roditelji živi, njihov obrazovni nivo i zaposlenje i primanja socijalne pomoći).

Podatak o zdravstvenom statusu učenika je podatak o tome da li je učenik obuhvaćen primarnom zdravstvenom zaštitom.

Podaci o preporučenoj i pruženoj dodatnoj obrazovnoj, zdravstvenoj i socijalnoj podršci su podaci koje dostavlja interesorna komisija koja vrši procenu potreba i podaci o njihovoj ostvarenosti.

Evidencija o uspehu učenika

Član 71.

Evidenciju o uspehu učenika čine podaci kojima se utvrđuje postignut uspeh učenika u učenju i vladanju i to: ocene u toku klasifikacionog perioda, zaključne ocene iz nastavnih predmeta i vladanja na kraju prvog i drugog polugodišta, zaključne ocene na kraju školske godine, izdatim đачkim knjižicama, svedočanstvima i diplomama, uverenjima o uspehu učenika i diplomama za izuzetan uspeh, kao i ocene postignute na ispitima.

Evidencija o ispitima

Član 72.

Evidenciju o ispitima čine podaci o obavljenim maturskim i završnim ispitima, specijalističkom i majstorskom ispitu, ispitu stručne osposobljenosti, ispitu za obuku za rad, razrednim i popravnim uspitima, ispitima vanrednih učenika, dopunskim ispitima, godišnjim i drugim ispitima u skladu sa zakonom, kao i podatak o nazivu rada koji je sastavni deo određenog ispita.

Evidencija o obrazovno-vaspitnom i vaspitnom radu

Član 73.

Evidenciju o obrazovno-vaspitnom i vaspitnom radu čine podaci o podeli predmeta, odnosno modula na nastavnike i rasporedu časova nastave i ostalih oblika obrazovno-vaspitnog rada, udžbenicima i drugim nastavnim sredstvima, rasporedu pismenih radova, kontrolnim vežbama, podaci o ostvarivanju školskog programa, saradnji sa roditeljima i lokalnom samoupravom, vaspitnoj grupi, godišnjem programu vaspitnog rada i njegovom ostvarivanju i ostalim oblicima vaspitnog rada.

Evidencija o zaposlenima

Član 74.

Evidenciju o zaposlenima čine sledeći podaci: ime i prezime, jedinstveni matični broj građana, pol, datum rođenja, mesto, opština i država rođenja, adresa, mesto, opština i država stanovanja, kontakt telefon, adresa elektronske pošte, nivo i vrsta obrazovanja, podaci o stručnom usavršavanju i stečenim zvanjima, podaci o državljanstvu, sposobnosti za rad sa decom i učenicima i proveru psihofizičkih sposobnosti, podatak o poznavanju jezika nacionalne manjine, podatak o vrsti radnog odnosa i angažovanja, radnom stažu, istovremenim angažovanjima u drugim ustanovama, izrečenim disciplinskim merama, podaci o stručnom ispitu i licenci, podaci o zaduženjima i fondu časova nastavnika, vaspitača, stručnih saradnika i pomoćnih nastavnika, plati i učešću u radu organa škole, a u svrhu ostvarivanja obrazovno-vaspitnog rada, u skladu sa Zakonom.

Način prikupljanja podataka u evidencijama

Član 75.

Podaci u evidencijama prikupljaju se na osnovu dokumentacije izdate od strane nadležnih organa koje dostavljaju punoletni učenici i roditelji i izjava punoletnih učenik i roditelja.

Naročito osetljivi podaci obrađuju se uz pristanak punoletnog učenika i roditelja koji se daje u pismenom obliku, u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita podataka o ličnosti.

Vođenje evidencija

Član 76.

Prikupljeni podaci čine osnov za vođenje evidencija.

U školi se vode evidencije elektronski, u okviru jedinstvenog informacionog sistema prosvete i na obrascima.

Vrstu, naziv i sadržaj obrazaca i način vođenja evidencija propisuje ministar i odobrava njihovo izdavanje.

Evidencija se vodi na srpskom jeziku ćiriličkim pismom, a latiničkim pismom u skladu sa zakonom.

Kada se obrazovno-vaspitni rad ostvaruje i na jeziku nacionalne manjine, evidencija se vodi i na jeziku i pismu te nacionalne manjine.

Evidencija se može voditi i samo na jeziku i pismu nacionalne manjine na obrascu koji propisuje ministar, kao deo podzakonskog akta iz stava 3. ovog člana.

Obrada podataka

Član 77.

Podatke u evidencijama prikuplja škola.

Direktor škole se stara i odgovoran je za blagovremen i tačan unos podataka i održavanje ažurnosti evidencija i bezbednost podataka, bez obzira na način njihovog vođenja.

Rokovi čuvanja podataka u evidencijama

Član 78.

Lični podaci iz evidencije o učenicima i podaci iz evidencije o uspehu učenika koji se odnose na zaključne ocene na kraju školske godine i ocene na maturi i završnom ispitu čuvaju se trajno, elektronski i na propisanom obrascu.

Svi ostali podaci iz čl. 70. i 71. ovog zakona čuvaju se 10 godina, na propisanim obrascima, a elektronski se čuvaju trajno.

Podaci iz evidencije o zaposlenima čuvaju se 10 godina, na propisanim obrascima, a elektronski se čuvaju trajno.

Javne isprave

Član 79.

Na osnovu podataka unetih u evidenciju, škola izdaje javne isprave.

Javne isprave, u smislu ovog zakona, su: đачka knjižica, ispisnica, uverenje, svedočanstvo i diploma, a za učenike u srednjoj školi sa domom učenička legitimacija, odnosno elektronska kartica.

Škola upisanom redovnom učeniku izdaje đачku knjižicu, a prilikom ispisivanja – ispisnicu.

Škola izdaje učeniku uverenje o položenom ispitu, odnosno o savladanom programu stručnog osposobljavanja i svedočanstvo za svaki završeni razred.

Škola izdaje diplomu za stečeno obrazovanje za rad u trajanju od dve godine i diplomu o stečenom srednjem obrazovanju i vaspitanju, o završenom majstorskom obrazovanju i završenom specijalističkom obrazovanju.

Javna isprava izdaje se na srpskom jeziku ćiriličkim pismom, latiničkim pismom u skladu sa zakonom, a kada se nastava izvodi i na jeziku nacionalne manjine javna isprava se izdaje i na tom jeziku.

Ministar propisuje obrazac javne isprave i odobrava njegovo izdavanje, osim za elektronsku karticu.

Upotreba pečata

Član 80.

Škola overava verodostojnost javne isprave pečatom, saglasno zakonu.

Statutom škole određuje se lice odgovorno za upotrebu i čuvanje pečata.

Duplikat javne isprave

Član 81.

Škola izdaje duplikat javne isprave na propisanom obrascu, posle proglašenja originala javne isprave nevažećim u „Službenom glasniku Republike Srbije” na osnovu podataka iz evidencije koju vodi.

U nedostatku propisanog obrasca, škola izdaje uverenje o činjenicama unetim u evidenciju, u skladu sa zakonom.

Poništavanje javne isprave

Član 82.

Škola poništava javnu ispravu iz člana 79. ovog zakona ako utvrdi:

- 1) da nije izdata na propisanom obrascu;
- 2) da ju je potpisalo neovlašćeno lice;
- 3) da nije overena pečatom u skladu sa zakonom;
- 4) da nije izdata na jeziku i pismu u skladu sa zakonom;
- 5) da nije izdata na osnovu propisane evidencije ili da podaci u ispravi ne odgovaraju podacima u evidenciji;
- 6) da imalac nije savladao propisani školski program, odnosno nastavni plan i program;
- 7) da imalac nije položio propisane ispite u skladu sa ovim zakonom.

Ako škola ne poništi ispravu u skladu sa zakonom, poništiće je Ministarstvo.

Član 83.

Isprava koju na propisanom obrascu izda organizacija koja obavlja delatnost obrazovanja po vanškolskim propisima ili koja sadrži naziv obrazovnog profila koji se stiče u školi suprotno odredbama zakona kojim se uređuje obrazovanje odraslih – ništava je.

Oglašavanje poništavanja javne isprave

Član 84.

Škola, odnosno Ministarstvo oglašava poništenu javnu ispravu u „Službenom glasniku Republike Srbije”.

Utvrđivanje stečenog obrazovanja u sudskom postupku

Član 85.

Lice koje nema javnu ispravu o stečenom obrazovanju, a evidencija o tome, odnosno arhivska građa je uništena ili nestala, može da podnese zahtev nadležnom sudu, radi utvrđivanja stečenog obrazovanja.

Zahtev iz stava 1. ovog člana sadrži dokaze na osnovu kojih može da se utvrdi da je to lice steklo odgovarajuće obrazovanje i potvrdu da je evidencija, odnosno arhivska građa uništena ili nestala.

Potvrdu da je arhivska građa uništena ili nestala izdaje škola u kojoj je lice steklo obrazovanje ili drugo pravno lice koje je preuzelo evidenciju, odnosno arhivsku građu. Ako niko nije preuzeo evidenciju, odnosno arhivsku građu, potvrdu izdaje Ministarstvo.

Član 86.

Rešenje o utvrđivanju stečenog obrazovanja licu iz člana 85. ovog zakona donosi nadležni sud u vanparničnom postupku, na osnovu pismenih dokaza.

Rešenje kojim se utvrđuje stečeno obrazovanje zamenjuje javnu ispravu koju izdaje škola.

VII. PRIZNAVANJE STRANE ŠKOLSKE ISPRAVE

Član 87.

Državljanin Republike Srbije, strani državljanin ili lice bez državljanstva, koji je u inostranstvu završio srednje obrazovanje ili pojedini razred srednje škole, odnosno koji je u Republici Srbiji završio stranu školu ili pojedine razrede škole, ima pravo da zahteva priznavanje stečenih stranih školskih isprava, ako za to ima pravni interes.

Priznavanjem se strana školska isprava izjednačava sa odgovarajućom javnom ispravom stečenom u Republici Srbiji.

Stranu školsku ispravu priznaje Ministarstvo.

Postupak

Član 88.

U postupku priznavanja strane školske isprave primenjuju se odredbe zakona kojim se uređuje opšti upravni postupak, ukoliko ovim zakonom nije drukčije uređeno.

U postupku priznavanja uzima se u obzir: sistem obrazovanja strane države, trajanje obrazovanja, nastavni plan i program, prava koja daje strana školska isprava imaocu i druge okolnosti od značaja za odlučivanje.

Ako se u postupku utvrdi da strani nastavni plan i program znatno odstupa od domaćeg sa kojim se upoređuje, priznavanje se uslovljava polaganjem određenih ispita, izradom određenih radova ili proverom znanja.

Ministarstvo može utvrđivanje ispita i proveru sposobnosti i veština iz stava 3. ovog člana poveriti posebnoj stručnoj komisiji.

Ispiti utvrđeni kao uslov za priznavanje strane školske isprave polažu se u odgovarajućoj školi najkasnije do kraja tekuće školske godine.

Uslovni upis

Član 89.

Lice koje je podnelo zahtev za priznavanje strane školske isprave može uslovno da se upiše u naredni razred ukoliko postupak nije okončan do isteka roka za upis učenika u školu.

Rešenje o priznavanju

Član 90.

Lice koje zahteva priznavanje strane školske isprave uz zahtev dostavlja original te isprave i prevod ovlašćenog prevodioca.

Rešenje o priznavanju konačno je u upravnom postupku.

Kratak sadržaj rešenja ispisuje se na originalu strane školske isprave i na primerku prevoda (klauzula o priznavanju).

VIII. ŠTRAJK ZAPOSLENIH

Član 91.

Zaposleni u školi ostvaruju pravo na štrajk u skladu sa Zakonom, ovim zakonom i zakonom kojim se uređuje štrajk.

Štrajkački odbor i zaposleni koji učestvuju u štrajku dužni su da štrajk organizuju i vode na način kojim se ne ugrožava bezbednost zaposlenih i učenika, imovine i omogućava nastavak rada po okončanju štrajka.

Član 92.

Nastavnici, odnosno saradnici u školi ostvaruju pravo na štrajk pod uslovom da obezbede minimum procesa rada škole, u ostvarivanju prava građana od opšteg interesa u srednjem obrazovanju i vaspitanju.

Minimum procesa rada za nastavnika je izvođenje nastave u trajanju od 30, odnosno 40 minuta po času u okviru dnevnog rasporeda i obavljanje ispita, a za stručnog saradnika, odnosno vaspitača – 20 časova rada nedeljno.

Ako nastavnici, odnosno saradnici škole učestvuju u štrajku ne obezbeđujući minimum procesa rada iz stava 2. ovog člana, direktor škole pokreće disciplinski postupak.

Nastavniku, odnosno saradniku za povredu obaveze iz stava 2. ovog člana izriče se mera prestanka radnog odnosa.

Direktor škole dužan je da za vreme štrajka organizovanog protivno odredbi stava 2. ovog člana, obezbedi ostvarivanje nastave ili obavljanje ispita, odnosno dežurstvo vaspitača dok traje štrajk.

IX. KAZNE NE ODREDBE

Član 93.

Novčanom kaznom od 100.000 do 200.000 dinara kazniće se za prekršaj škola ako:

- 1) obavi ispit suprotno odredbama ovog zakona (čl. 54. do 57, čl. 59, 60, 62, 63. i čl. 65. do 68);
- 2) ne vodi, ne vodi na propisani način ili neuredno vodi propisanu evidenciju u skladu Zakonom i ovim zakonom (čl. 69 do 78);
- 3) izda javnu ispravu o završenom školovanju suprotno odredbama Zakona i ovog zakona (čl. 61. i 64, član 67. stav 4, član 68. st. 2. i 3. i član 79).

Novčanom kaznom od 5.000 do 150.000 dinara kazniće direktor, odnosno odgovorno lice škole, za prekršaj iz stava 1. ovog člana.

X. POVERAVANJE POSLOVA DRŽAVNE UPRAVE AUTONOMNOJ POKRAJINI

Član 94.

Poslovi utvrđeni članom 5. stav 3. (davanje saglasnosti za realizaciju nastave i ostvarivanje školskog programa na jezicima nacionalnih manjina za manje od 15 učenika po pribavljenom mišljenju odgovarajućeg nacionalnog saveta nacionalne manjine), članom 5. stav 6. (ostvarivanje obrazovno-vaspitnog rada na stranom jeziku ili dvojezično), članom 82. (ponišćavanje javne isprave), članom 84. (oglašavanje poništavanja javne isprave), članom 85. (izdavanje potvrde da je arhivska građa uništena ili nestala) i članom 87. (priznavanje strane školske isprave) ovog zakona, poveravaju se autonomnoj pokrajini.

Sredstva za finansiranje ustanova na teritoriji autonomne pokrajine obezbeđuju se u skladu sa zakonom.

U obavljanju poslova iz stava 1. ovog člana organi autonomne pokrajine sarađuju sa organima Republike Srbije i organima jedinice lokalne samouprave.

U pogledu poverenih poslova državne uprave iz stava 1. ovog člana Ministarstvo prema autonomnoj pokrajini ima prava i dužnosti propisane zakonom kojim se uređuje državna uprava.

XI. PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 95.

Propisi potrebni za sprovođenje ovog zakona doneće se u roku od dve godine od dana stupanja na snagu ovog zakona.

Član 96.

Podzakonski akti doneti do stupanja na snagu ovog zakona primenjuju se ako nisu u suprotnosti sa ovim zakonom, do donošenja propisa na osnovu ovog zakona.

Član 97.

Škola će uskladiti svoju organizaciju i opšte akte sa odredbama ovog zakona u roku od šest meseci od dana njegovog stupanja na snagu.

Član 98.

Obrazovanje za rad u trajanju od dve godine odgovara drugom stepenu stručne spreme; srednje obrazovanje u trajanju od tri godine trećem, a srednje obrazovanje u trajanju od četiri godine – četvrtom stepenu.

Školovanje za specijalizaciju odgovara petom stepenu stručne spreme.

Stručno osposobljavanje u trajanju od godinu dana odgovara prvom stepenu stručne spreme.

Obrazovanje stečeno u školi za talentovane učenike odgovara četvrtom stepenu stručne spreme.

Član 99.

Lice koje je steklo pravo po osnovu člana 355. stav 1. tačka 1. i člana 356. st. 4, 5. i 6. Zakona o usmerenom obrazovanju i vaspitanju („Službenom glasnik SRS”, br. 14/86, 8/88 i 19/89) i čl. 371, 372, 373. i 374. stav 3. Zakona o vaspitanju i obrazovanju („Službenom glasnik SAPV”, br. 15/83, 11/86, 5/87, 17/88 i 23/88) i člana 138. Zakona o izmenama i dopunama Zakona o vaspitanju i obrazovanju („Službenom glasnik SAPV”, broj 11/86) zadržava i dalje to pravo.

Član 100.

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaje da važi Zakon o srednjoj školi („Službeni glasnik RS”, br. 50/92, 53/93 – dr. zakon, 67/93 – dr. zakon, 48/94 – dr. zakon, 24/96, 23/02, 25/02 – ispravka, 62/03 – dr. zakon, 64/03 – dr. zakon, 101/05 – dr. zakon i 72/09), s tim što će se odredbe člana 23, člana 24. stav 1. i člana 26. primenjivati do donošenja novih nastavnih planova i programa u skladu sa Zakonom.

Član 101.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije”.

O B R A Z L O Ž E N J E

PREDLOGA ZAKONA O SREDNJEM OBRAZOVANJU I VASPITANJU

I. USTAVNI OSNOV

Ustavni osnov za donošenje Zakona o srednjem obrazovanju i vaspitanju sadržan je u članu 97. tačka 10. Ustava Republike Srbije, prema kome Republika Srbija uređuje i obezbeđuje, između ostalog, sistem u oblasti obrazovanja.

II. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Osnovni tekst Zakona o srednjoj školi („Službeni glasnik RS”, br. 50/92, 53/93 - dr. zakon, 67/93 - dr. zakon, 48/94 - dr. zakon, 24/96, 23/02, 25/02 - ispravka, 62/03 - dr. zakon, 64/03 - dr. zakon, 101/05 - dr. zakon i 72/09) donet je 1992. godine i u toku gotovo 20-godišnje primene doživeo je više izmena i dopuna. Zakon o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja koji je donet 2003. godine, a zatim i 2009. godine, pa njegove izmene i dopune 2011. godine, uneo je novine u uređivanju obrazovanja i vaspitanja i stavio van snage veliki broj rešenja iz Zakona o srednjoj školi.

Odredbe Zakona o srednjoj školi čija se primena pokazala kao uspešna, zadržane su i dopunjene i usklađene sa novim rešenjima koja su proistekla iz Zakona o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja („Službeni glasnik RS” br. 72/09 i 52/11, dalje: Zakon). Zakon je propisao obavezu da se određena materija uredi posebnim zakonom, što je Predlogom zakona o srednjem obrazovanju i vaspitanju (u daljem tekstu: Predlog zakona) i učinjeno, te su uređeni ispiti kojima se završava određeni nivo, odnosno vrsta obrazovanja, prijemni ispit, obrazovanje učenika sa smetnjama u razvoju, obrazovanje na jezicima nacionalnih manjina i drugo.

Izvršeno je usklađivanje i sa Zakonom o nacionalnim savetima nacionalnih manjina, Zakonom o zaštiti podataka o ličnosti, Zakonom o utvrđivanju nadležnosti Autonomne Pokrajine Vojvodine, Zakonom o visokom obrazovanju, Zakonom o prekršajima.

Postupano je u skladu sa preporukama Zaštitnika građana, kada je u pitanju rad Komisije za versku nastavu i učenje srpskog jezika i jezika nacionalne manjine kada se obrazovno- vaspitni rad ostvaruje na jeziku nacionalne manjine, odnosno na srpskom jeziku.

III. PROBLEMI KOJE BI ZAKON REŠIO

Predlogom zakona stvaraju se pravne pretpostavke za bolje funkcionisanje sistema srednjeg obrazovanja i vaspitanja, kao dela sistema obrazovanja i vaspitanja u Republici Srbiji i obezbeđivanje osiguranja kvaliteta i pravednosti obrazovanja i vaspitanja.

Prepoznata je i pojačana vaspitna uloga škole, kao i uključivanje drugih aktera (roditelja, lokalne samouprave, organizacija i sl) u život škole. Na ovo su uputile: Nacionalna strategija za prevenciju i zaštitu dece od nasilja, Nacionalna strategija za borbu protiv droga u Republici Srbiji, Nacionalna strategija za mlade i druge.

Razrađene su norme koje se odnose na razvojni plan škole, kao i školski program, a koje treba da podrže unapređivanje kvaliteta nastave i učenja. Prepoznata je potreba da se pojača prevencija kada je u pitanju nasilje, alkoholizam, narkomanija, maloletnička delinkvencija, ali i obaveza škole da se poveže sa drugim, u cilju rešavanja uočenih problema. Škola treba da podstiče individualne sklonosti i

interesovanja učenika, pravilno korišćenja slobodnog vremena, bogaćenje društvenog života i razvijanje učenika, kao i razvijanje i negovanje drugarstva i prijateljstva.

Pojačana je i uloga lokalne samouprave, ali i celokupne društvene zajednice u raznim aspektima života i rada učenika i škole. Saradnja sa lokalnom samoupravom realizuje se na osnovu programa koji čini deo školskog programa, a škola će pratiti i uključivati se u dešavanja u lokalnoj samoupravi i zajedno sa njenim predstavnicima planirati sadržaj i način saradnje, naročito o pitanjima od kojih zavisi razvoj škole. U cilju razvoja i praktikovanja zdravih životnih stilova, svesti o važnosti sopstvenog zdravlja i bezbednosti, potrebe negovanja i razvoja fizičkih sposobnosti, škola će realizovati i program školskog sporta, a u tom pogledu može i da ostvari i saradnju sa lokalnim sportskim organizacijama.

Zakonskim rešenjima pojačana je uloga učenika u raznim vidovima života škole, a ujedno i razvijanje aktivnog i odgovornog ponašanja, kako prema sebi tako i prema društvu. Učenici se organizuju preko ueničkog parlamenta, a mogu da obrazuju i klubove, da budu volonteri. Škola treba da pomogne uenicima i roditeljima u istraživanju mogućnosti za dalje učenje i zapošljavanje, odnosno identifikovanje, izbor i korišćenje brojnih informacija o profesijama, karijeri, daljem učenju i obrazovanju i objektivno razlikovanje i formiranje sopstvenog stava o tome.

Predlom zakona stavljen je akcenat na partnerski odnos škole i roditelja, odnosno staratelja učenika, koji su već prepoznati u sistemskom zakonu, a ovde posebno razrađeni. Ovi odnosi su zasnovani na principima međusobnog razumevanja, poštovanja i poverenja, a obuhvataju detaljno informisanje i savetovanje roditelja, uključivanje u aktivnosti škole, konsultovanje u donošenju odluka oko bezbednosnih, nastavnih, vannastavnih, organizacionih i finansijskih pitanja i to u cilju obezbeđivanja sveobuhvatnosti i trajnosti obrazovno-vaspitnih uticaja.

Tekst Predloga zakona pripremljen je zajedničkim radom sa predstavnicima svih zainteresovanih strana u oblasti obrazovanja i vaspitanja (predstavnicima škola, Nacionalnim prosvetnim savetom, Savetom za stručno obrazovanje i obrazovanje odraslih, predstavnicima Radne grupe za izradu Strategije obrazovanja, stručnom službom Poverenika, predstavnicima sindikata i drugim zainteresovanim stranama).

IV. CILJEVI KOJI ĆE SE OSTVARITI ZAKONOM

Srednje obrazovanje i vaspitanje je deo jedinstvenog sistema obrazovanja i vaspitanja i kompleksno je jer obuhvata opšte, stručno i umetničko obrazovanje. Ovaj deo sistema obrazovanja obezbeđuje sticanje obrazovanja svim građanima pod jednakim uslovima – pripadnicima naroda i nacionalnih manjina, stranim državljanima i licima bez državljanstva, licima sa posebnim sposobnostima, iz društveno osetljivih grupa, sa smetnjama u razvoju i invaliditetom. Obrazovanje treba da bude istinski generator sveukupnog razvoja društva.

U tom smislu, pored ciljeva koji se definišu Zakonom, Predlog zakona prepoznaje i specifične ciljeve srednjeg obrazovanja i vaspitanja i to: razvoj ključnih kompetencija neophodnih za dalje obrazovanje, aktivnu ulogu građanina i život u savremenom društvu; razvoj stručnih kompetencija neophodnih za uspešno zapošljavanje; osposobljavanje za samostalno donošenje odluka o izboru zanimanja i daljeg obrazovanja, sopstvenog razvoja i budućeg života; razvoj svesti o važnosti zdravlja i bezbednosti; razvoj sposobnosti za rešavanje problema, komunikaciju i timski rad; razvoj i poštovanje rasne, nacionalne, kulturne, jezičke, verske, rodne, polne i uzrasne ravnopravnosti, tolerancije i uvažavanja različitosti; razvoj svesti o važnosti bezbednosti i zdravlja na radu; razvoj motivacije za učenje, osposobljavanje

za samostalno učenje, razvoj samoinicijative, sposobnosti samovrednovanja i izražavanja svog mišljenja.

Srednje obrazovanje i vaspitanje mora da obezbedi sve uslove da učenici i odrasli postignu opšte ishode obrazovanja i vaspitanja u skladu sa Zakonom.

V. OBJAŠNJENJE OSNOVNIH PRAVNIH INSTITUTA I POJEDINAČNIH REŠENJA

U glavi I Predloga zakona (čl. 1. do 5.) uređuju se: predmet zakona, ciljevi i opšti ishodi srednjeg obrazovanja i vaspitanja, delatnost srednjeg obrazovanja i vaspitanja, srednja škola i upotreba jezika.

Članom 1. Predloga zakona uređen je predmet zakona.

Članom 2. Predloga zakona definisani su specifični ciljevi srednjeg obrazovanja i vaspitanja.

Delatnost srednjeg obrazovanja i vaspitanja, kao delatnost od neposrednog društvenog interesa, ostvaruje srednja škola, koja je bliže uređena Predlogom zakona. Srednja škola može da bude: gimnazija, stručna, umetnička škola, mešovita škola (gimnazija i stručna ili umetnička škola), škola za obrazovanje odraslih i škola za učenike sa smetnjama u razvoju, a uređene su i unikatne škole i škole od posebnog interesa za Republiku Srbiju.

Članom 5. Predloga zakona propisana je upotreba jezika, imajući u vidu postojeće propise (Zakon, zakon kojim se uređuje upotreba jezika i pisama, Zakon o nacionalnim savetima nacionalnih manjina, Zakon o utvrđivanju nadležnosti Autonomne Pokrajine Vojvodine), te se obrazovno-vaspitanog rada ostvaruje na srpskom jeziku, a za pripadnike nacionalne manjine na maternjem jeziku, ako se za to izjasni najmanje 15 učenika u odeljenju prvog razreda. Izuzetno obrazovno-vaspitanje može da se ostvaruje i dvojezično ili na srpskom jeziku, ako se za to izjasni najmanje 15 učenika u odeljenju prvog razreda. Ako je broj učenika manji od 15, potrebna je saglasnost ministra nadležnog za poslove obrazovanja (u daljem tekstu: ministar) po pribavljenom mišljenju odgovarajućeg nacionalnog saveta nacionalne manjine. Kada se obrazovno-vaspitanje ostvaruje na jeziku i pismu nacionalne manjine, za učenika se organizuje nastava srpskog jezika, a kada se pripadnik nacionalne manjine obrazuje na srpskom jeziku ima pravo da uči maternji jezik sa elementima nacionalne kulture.

Predlogom zakona je propisana mogućnost da se obrazovno-vaspitanje može izvoditi na stranom jeziku, odnosno dvojezično, uz saglasnost ministarstva nadležnog za poslove obrazovanja (u daljem tekstu: Ministarstvo), s tim da će ministar propisati bliže uslove za ostvarivanje programa obrazovno-vaspitanog rada na stranom jeziku, odnosno dvojezično. Obrazovno-vaspitanje za lica koja koriste znakovni jezik, odnosno posebno pismo ili druga tehnička rešenja, može da se izvodi na znakovnom jeziku i pomoću sredstava tog jezika

U glavi II Predloga zakona (čl. 6. do 23.) uređuju se: nastavni planovi i programi, razvojni plan škole, školski program i model centar.

Članom 6. Predloga zakona propisano je da srednja škola ostvaruje školski program, a da se školski program donosi na osnovu nastavnog plana i programa u skladu sa Zakonom i ovim zakonom. Nacrtom zakona su, u skladu sa Zakonom, definisani su moduli.

Kada je u pitanju nastavni plan i program verske nastave zadržano je postojeće rešenje da nastavni plan i program verske nastave sporazumno donose ministar i ministar nadležan za poslove vera, na usaglašeni predlog tradicionalnih crkava i verskih zajednica. U skladu sa Preporukom Zaštitnika građana Predlogom

zakona je uređena Komisija za versku nastavu koju čine po jedan predstavnik tradicionalnih crkava i verskih zajednica, tri predstavnika Ministarstva i tri predstavnika ministarstva nadležnog za poslove vera na period od četiri godine, a koju obrazuje Vlada. Postojanje ove Komisije predviđeno Uredbom o organizovanju i ostvarivanju verske nastave i nastave alternativnog predmeta u osnovnoj i srednjoj školi i odgovarajućim odredbama Zakona o srednjoj školi, a Vlada je 11. novembra 2004. godine usvojila Odluku o obrazovanju Komisije za versku nastavu u osnovnim i srednjim školama. Pošto je bilo potrebno detaljnije razraditi ovu materiju, propisano je da će predlaganje i način imenovanja i prestanka svojstva člana Komisije za versku nastavu, način rada i druga pitanja od značaja za rad Komisije biti uređena poslovnikom o radu Komisije. Komisija za versku nastavu obavlja poslove koji se odnose na: usaglašavanje predloga programa verske nastave tradicionalnih crkava i verskih zajednica; udžbenike i druga nastavna sredstva, u skladu sa zakonom kojim se uređuju pitanja vezana za udžbenike i druga nastavna sredstva; davanje mišljenja ministru i ministru vera o listama nastavnika verske nastave i na druga pitanja vezana za praćenje organizovanja i ostvarivanja programa verske nastave.

Predloga zakona bliže i detaljnije je uređeno pitanje razvojnog plana škole, koji predstavlja strateški plan razvoja škole. Škola donosi razvojni plan na osnovu izveštaja o samovrednovanju u celini, izveštaja o ostvarenosti standarda postignuća i drugih indikatora kvaliteta rada. Definisano je šta razvojni plan sadrži.

Članovima 10. do 22. Predloga zakona razrađen je školski program. To je dokument na osnovu koga se ostvaruje celokupan obrazovno-vaspitni rad u školi, a kojim se bliže određuje način kojim škola pouzdano obrazuje i vaspitava učenike u cilju sticanja znanja, veština i stavova neophodnih za dalje obrazovanje i zapošljavanje, uspostavlja organizacionu strukturu zasnovanu na timskom radu i odgovornosti svakog zaposlenog za ostvarivanje utvrđenih ciljeva, povezuje se sa socijalnim partnerima i preuzima svoj deo odgovornosti za razvoj društvene sredine.

Pored elemenata koji su propisani u skladu sa Zakonom, Predlog zakona definiše i razne programe škole i to: programi kulturnih aktivnosti škole; slobodnih aktivnosti; karijernog vođenja i savetovanja; zaštite životne sredine; prevencije nasilja, narkomanije, alkoholizma, maloletničke delinkvencije; sportskih aktivnosti; saradnje sa lokalnom samoupravom; saradnje sa porodicom; izleta i ekskurzije; bezbednosti i zdravlja na radu, kao i druge programe od značaja za školu.

U cilju jačanja obrazovno-vaspitne delatnosti škole, podsticanja individualnih sklonosti i interesovanja, pravilnog korišćenja slobodnog vremena, kao i radi bogaćenja društvenog života i razvijanja i negovanja drugarstva i prijateljstva škola je dužna da realizuje slobodne aktivnosti.

Karijerno vođenje i savetovanje učenika uređeno je članom 14. Predloga zakona. U skladu sa donetom Strategijom karijernog vođenja i savetovanja u Republici Srbiji, propisano je da škola pomaže učenicima i roditeljima u istraživanju mogućnosti za dalje učenje i zapošljavanje, odnosno identifikovanje, izbor i korišćenje brojnih informacija o profesijama, karijeri, daljem učenju i obrazovanju i objektivno razlikovanje i formiranje sopstvenog stava o tome. U tom cilju prati razvoj učenika i informiše ih o zanimanjima, obrazovnim profilima, uslovima studiranja i potrebama na tržištu rada. Škola formira stručni tim za karijerno vođenje i savetovanje u čijem sastavu su stručni saradnici i nastavnici. Tim u saradnji sa predmetnim nastavnicima realizuje praćenje individualnih sklonosti učenika. Savetodavni rad obavlja tokom školovanja i škola po potrebi sarađuje sa nadležnim ustanovama koje se bave karijernim vođenjem i savetovanjem.

Značaj zaštite životne sredine prepoznat je u članu 15. Predloga zakona, te da škola doprinosi zaštiti životne sredine ostvarivanjem programa zaštite životne

sredine zajedničkim istraživanjem zagađivanja lokalne životne sredine i zajedničkim akcijama lokalne samouprave i škole.

Škola treba da ostvaruje i programe prevencije nasilja, narkomanije, alkoholizma, maloletničke delinkvencije. U skladu sa članom 16. Predloga zakona, ostvaruju se kroz razne vidove saradnje, uključujući posebno saradnju sa roditeljima i partnerima iz lokalne samouprave i zajedničke akcije škole, roditelja i partnera. U realizaciju programa prevencije i rešavanja konflikata među učenicima, roditeljima i zaposlenima u školi, mogu da budu uključeni vršnjački posrednici, kao i druga lica koja su obučena za posredovanje u rešavanju konflikata.

Naročito ističući vaspitnu ulogu škole, članom 18. Predloga zakona uređen je program saradnje sa porodicom. Škola podstiče i neguje partnerski odnos sa roditeljima, odnosno starateljima učenika, zasnovan na principima međusobnog razumevanja, poštovanja i poverenja. Programom saradnje sa porodicom, škola definiše oblasti, sadržaj i oblike saradnje sa roditeljima, odnosno starateljima dece i učenika, koji obuhvataju detaljno informisanje i savetovanje roditelja, uključivanje roditelja u aktivnosti škole, konsultovanje roditelja u donošenju odluka oko bezbednosnih, nastavnih, vannastavnih, organizacionih i finansijskih pitanja, i to u cilju unapređivanja kvaliteta obrazovanja i vaspitanja, kao i obezbeđivanja sveobuhvatnosti i trajnosti obrazovni-vaspitnih uticaja. U cilju praćenja uspešnosti programa, škola je dužna da na kraju svakog polugodišta organizuje anketiranje roditelja u pogledu njihovog zadovoljstva programom i u pogledu njihovih sugestija za naredno polugodište. Mišljenje roditelja, odnosno staratelja, dobijeno kao rezultat anketiranja, uzima se u obzir u postupku vrednovanja kvaliteta rada škole. Saradnja sa porodicom ostvaruje se i preko saveta roditelja odeljenja, saveta roditelja škole i saveta roditelja jedinice lokalne samouprave. Savet roditelja škole formira se i obavlja poslove u skladu sa Zakonom. Savet roditelja jedinice lokalne samouprave čine po tri predstavnika saveta roditelja ustanova sa teritorije jedinice lokalne samouprave.

Izleti i ekskurzije predstavljaju deo nastavnih planova i programa, odnosno deo školskih programa i godišnjeg plana rada škole. Članom 20. Predloga zakona definisano je da prilikom izvođenja izleta i ekskurzije naročito se mora voditi računa o svim vidovima zaštite i bezbednosti učenika.

Pojačana je uloga učeničkih organizacija u škole. U skladu sa članom 21. Predloga zakona, škola može da ima svoje organizacije učenika, a može da se povezuje i sa organizacijama van škole (Crveni krst, organizacije gorana, planinara, izviđača i slično). Zakon je definisao učenički parlament, a ovim zakonom je bliže uređen, kao i mogućnost da učenički parlament, uz saglasnost školskog odbora, može osnovati učenički klub. Plan rada učeničkog kluba donosi na predlog učeničkog parlamenta školski odbor i sastavni je deo školskog programa. Način rada učeničkog kluba određuje se aktom škole. Učenički parlament može doneti odluku o volonterskom radu učenika, a program volonterskog rada učenika donosi na predlog učeničkog parlamenta školski odbor i sastavni je deo školskog programa. Obavljanje volonterskog rada mora biti u skladu sa zakonom kojim se reguliše volonterski rad.

U cilju razvoja i praktikovanja zdravih životnih stilova, svesti o važnosti sopstvenog zdravlja i bezbednosti, potrebe negovanja i razvoja fizičkih sposobnosti, škola u okviru školskog programa, pored nastave realizuje i program školskog sporta. Na osnovu člana 22. Predloga zakona, školskim sportom obuhvaćeni su svi učenici kroz odeljenjska takmičenja i pripreme za takmičenja. Škola obavlja pripreme i takmičenja u skladu sa školskim programom, a može i da sarađuje sa lokalnim sportskim organizacijama.

Članom 23. Predloga zakona uređan je model centar, a kog prepoznaje i Zakon, kao i Straterije obrazovanja koje su u postupku donošenja, s tim da će

ministar propisati bliže uslove na osnovu kojih škola stiče status model centra i druga pitanja od značaja za rad model centra.

U glavi III Predloga zakona (čl. 24. do 31) uređuju se ostvarivanje obrazovanja i vaspitanja.

Obrazovno-vaspitni rad, u skladu sa članom 24. Predloga zakona, obuhvata nastavne i vannastavne aktivnosti škole kojima se ostvaruje školski program i postižu propisani ciljevi, ishodi i standardi postignuća, u skladu sa Zakonom i ovim predlogom zakona. Članom 25. Predloga zakona propisani su oblici obrazovno-vaspitnog rada.

Zadržana su rešenja da u gimnaziji učenik može da ima do 31 čas nastave nedeljno, u stručnoj i umetničkoj školi do 33, osim u školi koja ostvaruje programe baletskog obrazovanja gde učenik može da ima do 41 čas, a kada učenik stiče obrazovanje na jeziku nacionalne manjine, odnosno dvojezično ili na srpskom jeziku, ima dva časa nastave nedeljno više. Učenik može da ima do četiri časa fakultativne nastave nedeljno. U skladu sa članom 26. Predloga zakona, čas teorijske nastave i vežbi traje 45 minuta, a praktične nastave 60 minuta. Nastava može da bude organizovana u blokovima. U školi za učenike sa smetnjama u razvoju nastavnim planom i programom može se propisati kraće trajanje časa.

U skladu sa Programom racionalizacije koji se sprovodi u obrazovanju, članom 27. Predloga zakona utvrđeno je da se nastava izvodi u odeljenju do 30 učenika, grupi, odnosno pojedinačno, u skladu sa školskim programom. U jednom odeljenju mogu da budu najviše do dva učenika sa smetnjama u razvoju. Broj učenika umanjuje se do tri ukoliko je u odeljenju jedan učenik sa smetnjama u razvoju, odnosno do šest ukoliko su u odeljenju dva učenika sa smetnjama u razvoju. U odeljenju, odnosno vaspitnoj grupi učenika u školama za učenike sa smetnjama u razvoju može biti od šest do 12, a za praktičnu nastavu do šest učenika.

Članom 28. Predloga zakona uređeno je da je sastavni deo ostvarivanja nastavnog plana i programa praktična nastava i profesionalna praksa, koju škola može da ostvaruje u saradnji sa privrednim društvom, ustanovom, jedinicom lokalne samouprave, drugom organizacijom ili drugim pravnim licem. Za učenike sa smetnjama u razvoju obezbeđuje se adaptacija radnog mesta u odnosu na njegove mogućnosti i vrstu invaliditeta u okviru praktične nastave.

Kao i do sada, definisani su drugi oblici obrazovno-vaspitnog rada koji se izvode u zavisnosti od potreba učenika i mogu biti: dodatni, dopunski, pripremni rad i podrška za učenike u smetnjama u razvoju u skladu sa individualnim obrazovnim planom.

Novinu koja se uvodi članom 29. Predloga zakona je da pripremni rad škola ostvaruje za redovnog učenika koji se upućuje na polaganje razrednog ispita i za vanrednog učenika. Pripremni rad ostvaruje se i za učenika koji je upućen na polaganje popravnog ispita, u obimu od najmanje 10% od ukupnog godišnjeg broja časova iz predmeta na koji je upućen na popravni ispit. Škola je dužna da organizuje pripremu za sve učenike za polaganje maturalnih i završnih ispita u obimu od najmanje 5% od ukupnog broja časova iz predmeta iz kojeg se polaže maturalni, odnosno završni ispit.

U školi može da se osnuje učenička zadruga. Rad učeničke zadruge uređuje se statutom škole i pravilima za rad zadruge, u skladu sa zakonom.

Škola može pružati usluge i prodavati proizvode nastale kao rezultat rada u učeničkoj zadrugi, kao i školski pribor i opremu.

Sredstva stečena radom učeničke zadruge koriste se za proširenje materijalne osnove rada učeničke zadruge, ekskurzije, ishranu učenika, nagrade

članovima zadruga i unapređivanje obrazovno-vaspitnog rada u školi i u druge svrhe u skladu sa aktima kojima se uređuje rad učeničke zadruga.

Izbor kandidata po konkursu definiše Zakon, a članom 31. Predloga zakona propisani su kriterijumi na osnovu koji direktor donosi odluku o izboru kandidata. Kriterijumi su sledeći: uspeh u toku sticanja odgovarajućeg obrazovanja; uspeh iz pedagoško-psiholoških i metodičko-didaktičkih oblasti; poznavanje stranog jezika; posedovanje informatičke pismenosti; drugih kriterijuma propisanih opštim aktom škole. Ukoliko se utvrdi da dva ili više kandidata jednako zadovoljavaju propisane kriterijume, prednost prilikom donošenja odluke o izboru ima kandidat sa preporukom visokoškolske ustanove u kojoj je stekao obrazovanje ili škole u kojoj je prethodno radio, pripadnik društveno osetljive grupe i kandidat sa dokazima o učešću u programima stručnog usavršavanja ili drugim dokazima o profesionalnom angažovanju i razvoju. Način primene navedenih kriterijuma definisaće se opštim aktom škole.

U glavi IV Predloga zakona (čl.32. do 46.) uređuju se učenici i to: upis učenika i odraslih, svojstvo, prava i obaveze učenika.

Članom 32. Predloga zakona uređuje se upis u školu. Zadržana su rešenja koja su se u praksi pokazala dobrim, a imajući u vidu odredbe Zakona. Uslov za upis u školu je završeno osnovno obrazovanje i vaspitanje koje podrazumeva i položen završni ispit. U prvi razred škole koja ostvaruje programe muzičkog i baletskog obrazovanja i vaspitanja može da se upiše lice koje je završilo osnovno muzičko, odnosno baletsko obrazovanje i vaspitanje, a lice koje nije završilo osnovno muzičko, odnosno baletsko obrazovanje i vaspitanje, ako prethodno položi ispit na nivou programa tog obrazovanja. Lice koje pohađa osnovno obrazovanje i vaspitanje, a nije ga završilo, a završilo je osnovno muzičko ili baletsko obrazovanje i vaspitanje može da se upiše u školu koja ostvaruje programe muzičkog i baletskog obrazovanja i vaspitanja radi pohađanja nastave iz umetničkih i stručnih predmeta. Nakon završenog srednjeg obrazovanja i vaspitanja u školu može da se upiše lice radi prekvalifikacije, dokvalifikacije, specijalističkog ili majstorskog obrazovanja.

Članom 33. Predloga zakona propisan je upis učenika u školu za obrazovanje učenika sa smetnjama u razvoju i istu može da upiše lice na osnovu mišljenja interesorne komisije uz saglasnost roditelja, odnosno staratelja.

Procedura upisa definisana je članovima 34. do 37. Predloga zakona. Upis odraslih uređuje u skladu sa Zakonom, ovim predlogom zakona i zakonom kojim se uređuje obrazovanje odraslih.

Članom 38. Predloga zakona definisan je izbor stranog jezika. Učenik u školi nastavlja sa izučavanjem stranih jezika koje je učio u osnovnom obrazovanju i vaspitanju ukoliko su nastavnim planom i programom predviđena dva strana jezika ili bira jedan od njih ukoliko je predviđen jedan strani jezik, osim ako je nastavnim planom i programom predviđeno obavezno učenje određenog stranog jezika. Ukoliko škola ne može da organizuje nastavu tih jezika zbog nedovoljnog broja prijavljenih učenika (manje od 15), u školi se organizuje nastava stranog jezika za koji postoje uslovi.

U skladu sa Zakonom definisan je redovan i vanredan učenik. Članom 39. Predloga zakona utvrđeno je da učenik stiče svojstvo redovnog, odnosno vanrednog učenika upisom u školu svake školske godine, pod uslovima utvrđenim Zakonom i ovim zakonom. Redovan i vanredan učenik ima pravo da se upiše u odgovarajući razred najkasnije do 31. avgusta, a novo je da, ako je započet postupak po zahtevu za zaštitu prava učenika, upis se vrši po okončanju postupka.

Članom 40. Predloga zakona utvrđeno je da učenik ima svojstvo redovnog učenika u jednoj školi, osim ako se uporedo školuje u školi koja ostvaruje programe muzičkog i baletskog obrazovanja i vaspitanja.

Kao i do sada, redovan učenik koji se ispisao iz škole u toku školske godine može da se upiše u drugu školu u roku od sedam dana od dana uručenja ispisnice, a ako se ne upiše u školu u propisanom roku, ima pravo da naredne školske godine izvrši ponovni upis u istu školu i u isti razred, u skladu sa članom 42. Predloga zakona.

Članom 43. Predloga zakona propisano je da učenik može da pređe u drugu školu, odnosno na drugi obrazovni profil radi završavanja započetog školovanja, osim u školu, odnosno obrazovni profil za čiji upis je propisana obaveza polaganja prijemnog ispita. Ova norma se dalje razrađuje u delu kojim se uređuju dopunski ispiti, a novina je da ne postoji više ograničenje u pogledu dužine trajanja obrazovanja, tako da učenik može da prelazi i u školu, odnosno obrazovni profil sa kraćim, odnosno dužim trajanjem obrazovanja.

Čl. 44. i 45. Predloga zakona uređeno je da učenici tokom školovanja mogu da budu pohvaljeni i nagrađeni, a članom 46. Predloga zakona da je redovan učenik dužan da pohađa nastavu i izvršava druge obaveze utvrđene Zakonom, ovim predlogom zakona i opštim aktima škole, da vanredan učenik odgovara za učinjenu težu povredu obaveza učenika ili povredu zabrana propisanih Zakonom, u skladu sa Zakonom, a da učenik koji je smešten u dom u sastavu škole odgovara za povredu obaveze, odnosno zabrane propisane Zakonom i zakonom kojim se uređuje učenički standard.

U glavi V Predloga zakona (čl. 47. do 68.) uređuje se ocenjivanje i ispiti i to: ocenjivanje učenika, razredni, popravni i drugi ispiti tokom školovanja, kao i ispiti kojima se završava određeni nivo, odnosno vrsta obrazovanja.

Članom 47. Predloga zakona utvrđeno je da se ocenjivanjem u školi obezbeđuje stalno praćenje ostvarivanja propisanih ciljeva, ishoda i standarda postignuća učenika u toku savladavanja školskog programa. Učenik kome je potrebna dodatna podrška u obrazovanju ocenjuje se u odnosu na ostvarivanje ciljeva i standarda postignuća u toku savladavanja individualnog obrazovnog plana ili u odnosu na prilagođene standarde postignuća.

Članom 48. Predloga zakona utvrđeno je da se uspeh učenika ocenjuje iz predmeta i vladanja. Ocena je javna i saopštava se učeniku sa obrazloženjem. U toku školske godine ocenjivanje je opisno i brojčano i vrši se na osnovu praćenja napredovanja učenika u savlađivanju školskog programa, a na osnovu posebnih standarda postignuća. Uređene su brojčane ocene uspeha učenika u učenju i vladanju, kao i opisne ocene iz vladanja tokom godine. Sva pitanja od značaja za ocenjivanje urediće se pravilnikom, u skladu sa Zakonom i ovim zakonom.

Kao i do sada, uređeno je oslobađanje od nastave fizičkog vaspitanja, završavanje školovanja u kraćem roku, opšti uspeh učenika, napredovanje učenika i uspeh učenika na ispitu.

Članom 50. Predloga zakona propisano je da učenik koji postiže izuzetne rezultate u učenju ima pravo da završi školovanje u roku kraćem od predviđenog i da nastavničko veće utvrđuje ispunjenost uslova za ostvarivanje ovog prava.

Članom 51. Predloga zakona propisano je da se opšti uspeh utvrđuje za učenika koji je završio razred na osnovu aritmetičke sredine zaključne ocene iz vladanja i prelaznih zaključnih ocena svih predmeta toga razreda koji se ocenjuju brojčano. Ocene iz fakultativnih predmeta ne utiču na opšti uspeh učenika. Učenik je završio razred kada na kraju školske godine ima prelazne ocene iz svih obaveznih

predmeta i izbornih predmeta koji se ocenjuju brojčano, a u skladu sa članom 52. Predloga zakona. Redovan učenik ponavlja razred kada na kraju drugog polugodišta ima tri ili više neprelaznih ocena iz obaveznih predmeta i izbornih predmeta koji se ocenjuju brojčano, kada ne položi popravni ispit u propisanim rokovima, a u školi koja ostvaruje programe muzičkog i baletskog obrazovanja i vaspitanja ako dobije neprelaznu ocenu iz glavnog predmeta na godišnjem ispitu. Redovan učenik ima pravo jedanput da ponovi razred u toku školovanja.

Članom 53. Predloga zakona propisano je da se u školi polažu: razredni, popravni, dopunski, završni, maturski, ispit za proveru stručne osposobljenosti. U školi koja ostvaruje programe muzičkog i baletskog obrazovanja i vaspitanja polaže se i godišnji ispit. Godišnji ispit iz glavnog predmeta polaže učenik škole koja ostvaruje programe muzičkog, odnosno baletskog obrazovanja i vaspitanja koji je na kraju školske godine iz glavnog predmeta ocenjen pozitivnom ocenom.

Razredni ispit, u skladu sa članom 54. Predloga zakona polaže učenik koji iz opravdanih razloga nije prisustvovao nastavi više od jedne trećine predviđenog broja časova, a ocenjivanjem se utvrdi da nije ostvario propisane ciljeve, ishode i standarde postignuća u toku savladavanja školskog programa, upućuje se na razredni ispit.

Članom 55. Predloga zakona uređen je popravni ispit i isti polaže učenik koji na kraju drugog polugodišta ili na razrednom ispitu ima do dve nedovoljne ocene iz obaveznih predmeta i izbornih predmeta koji se ocenjuju brojčano. Učenik polaže popravni ispit u školi u kojoj stiče obrazovanje i vaspitanje u avgustovskom ispitnom roku, a učenik završnog razreda u junskom i avgustovskom roku.

Detaljnije je uređen dopunski ispit. Učenik kome je odobren na prelazak u drugu školu, odnosno drugi obrazovni profil u skladu sa ovim zakonom, polaže dopunske ispite iz predmeta koji nisu bili utvrđeni školskim programom, odnosno nastavnim planom i programom koji je učenik započeo da savlađuje, u rokovima utvrđenim rešenjem, saglasno opštem aktu škole.

Lice koje se upisuje u školu radi prekvalifikacije polaže ispite iz stručnih predmeta koje odredi komisija koju čine članovi nastavničkog veća škole imenovani rešenjem direktora, što predstavlja novinu u odnosu na dosadašnje rešenje iz Zakona o srednjoj školi.

Lice koje se upisuje u školu radi dokvalifikacije, u skladu sa članom 56. Predloga zakona, polaže dopunske ispite iz predmeta čiji sadržaji nisu pretežno isti, iz predmeta koji nisu bili utvrđeni školskim programom, odnosno nastavnim planom i programom i ispite završnog razreda, o čemu odluku donosi komisija koju čine članovi nastavničkog veća škole imenovani rešenjem direktora, a što je, isto, novo rešenje.

Zakonom je propisano da će se posebnim zakonom bliže urediti ispiti na osnovu kojih se završava određeni nivo obrazovanja, a što je ovim nacrtom i urađeno. Ispiti na osnovu kojih se završava određeni nivo, odnosno vrsta obrazovanja su: opšta matura, stručna i umetnička matura, završni ispit srednjeg stručnog obrazovanja, specijalistički i majstorski ispit. Ispiti se polažu u skladu sa Zakonom i ovim zakonom.

Ministar će propisati organizaciju navedenih ispita, uslove pod kojima se sprovode, sastav i procedure rada komisija, termine ispitnih rokova, način ocenjivanja na ispitima i druga pitanja vezana za polaganje ispita. Kršenje procedura ispita kojim se ugrožava jednakost učenika, odnosno odraslih predstavlja težu povredu radne obaveze zaposlenih. Ne smatra se kršenjem procedure ako se vrši prilagođavanje uslova polaganja ispita za učenike sa smetnjama u razvoju kojim se obezbeđuje jednakost učenika i odraslih tokom polaganja ispita.

U skladu sa članom 59. Predloga zakona, opštom maturom proverava se usvojenost opštih standarda postignuća nakon završenog srednjeg opšteg obrazovanja i vaspitanja u gimnaziji, a koji se propisuju programom opšte mature. Opšta matura polaže se u skladu sa propisani programom opšte mature, koji donosi ministar na predlog Nacionalnog prosvetnog saveta. Opštu maturu polažu učenici nakon završenog četvrtog razreda srednjeg opšteg obrazovanja i vaspitanja u gimnaziji. Opštu maturu, odnosno njen deo može da polaže i učenik nakon završenog četvrtog razreda srednjeg stručnog, odnosno umetničkog obrazovanja u skladu sa programom opšte mature. Učenik sa smetnjama u razvoju i invaliditetom, specifičnim teškoćama u učenju ili jezičkim barijerama polaže opštu maturu u uslovima koji obezbeđuju prevazilaženje fizičkih i komunikacijskih prepreka, a može da bude oslobođen polaganja dela maturalnog ispita iz predmeta za koje su mu tokom obrazovanja prilagođavani standardi postignuća, ili da taj deo polaže u skladu sa individualnim obrazovnim planom, o čemu donosi odluku stručni tim za inkluzivno obrazovanje i tim za pružanje dodatne podrške učenicima. Stručni timovi pripremaju akcione planove za planiranje, organizovanje i sprovođenje opšte mature za ove učenike.

Na osnovu položene opšte mature, u skladu sa članom 61. Predloga zakona učenik može da se upiše u visokoškolsku ustanovu, bez polaganja prijemnog ispita, osim ispita za proveru posebnih sklonosti i sposobnosti, na način i po postupku propisanim zakonom kojim se uređuje visoko obrazovanje.

Članom 62. Predloga zakona uređeno je da se stručnom i umetničkom maturom proverava stečenost kompetencija i posebnih standarda postignuća propisanih standardom kvalifikacije u okviru odgovarajućeg zanimanja i za nastavak obrazovanja u matičnoj oblasti na strukovnim ili akademskim studijama bez polaganja prijemnog ispita, u skladu sa zakonom kojim se uređuje visoko obrazovanje. Stručna matura polaže se u skladu sa propisanim programom stručne mature koji donosi ministar na predlog Saveta za stručno obrazovanje i obrazovanje odraslih. Umetnička matura polaže se u skladu sa propisanim programom umetničke mature koji donosi ministar na predlog Nacionalnog prosvetnog saveta.

Stručnu, odnosno umetničku maturu polaže učenik nakon završenog četvrtog razreda srednjeg stručnog, odnosno umetničkog obrazovanja i vaspitanja u stručnoj, odnosno umetničkoj školi. Stručnu, odnosno umetničku maturu može da polaže odrasli nakon savladanog programa trogodišnjeg srednjeg stručnog, odnosno umetničkog obrazovanja i vaspitanja u stručnoj, odnosno umetničkoj školi po programu prilagođenom za odrasle.

Propisan je i način polaganja stručne, odnosno umetničke mature kada su u pitanju učenici sa smetnjama u razvoju. Na osnovu položene stručne, odnosno umetničke mature, učenik može da se upiše u odgovarajuću visokoškolsku ustanovu u matičnoj oblasti na strukovnim ili akademskim studijama bez polaganja prijemnog ispita u skladu sa zakonom kojim se uređuje visoko obrazovanje, u skladu sa članom 64. Predloga zakona.

Završni ispit uređen je članovima 65. i 66. Predloga zakona. Završnim ispitom srednjeg stručnog obrazovanja i vaspitanja proverava se stečenost kompetencija definisanih standardom kvalifikacije za obavljanje poslova odgovarajućeg zanimanja. Završni ispit srednjeg stručnog obrazovanja i vaspitanja propisuje se programom završnog ispita, koji donosi ministar na predlog Saveta za stručno obrazovanje i obrazovanje odraslih. Ovaj ispit polaže učenik nakon završenog srednjeg stručnog obrazovanja i vaspitanja u trogodišnjem trajanju, a može da polaže i odrasli nakon savladanog programa srednjeg stručnog obrazovanja po programu za odrasle, u skladu sa ovim zakonom.

Članom 67. Predloga zakona propisano je da nakon savladanog programa specijalističkog, odnosno majstorskog obrazovanja odrasli polaže specijalistički, odnosno majstorski ispit, a uređeni su i ispiti drugih oblika stručnog obrazovanja.

U glavi VI Predloga zakona (čl. 69. do 86.) uređuju se evidencije i javne isprave. U toku rada na Predloga zakona ostvarena je saradnja sa stručnom službom Poverenika, kako bi se ove odredbe usaglasile sa Zakonom o zaštiti podataka o ličnosti.

U skladu sa članom 69. Predloga zakona, škola vodi evidenciju o: učeniku; uspehu učenika; ispitima; obrazovno-vaspitnom i vaspitnom radu i zaposlenima. Svaka od ovih evidencija bliže je uređena.

U skladu sa članom 73. Predloga zakona, podaci u evidencijama prikupljaju se na osnovu dokumentacije izdate od strane nadležnih organa koje dostavljaju punoletni učenici i roditelji i izjava punoletnih učenik i roditelja, a naročito osetljivi podaci obrađuju se uz pristanak punoletnog učenika i roditelja koji se daje u pismenom obliku, u skladu sa zakonom kojim se uređuje zaštita podataka o ličnosti. Prikupljeni podaci čine osnov za vođenje evidencija. U školi se vode evidencije elektronski, u okviru jedinstvenog informacionog sistema prosvete i na obrascima, a uređena je i obrada podataka, kao i rokovi čuvanja podataka u evidencijama.

Predlogom zakona uređana je upotreba pečata, duplikat javne isprave, kao i postupak poništavanja javne isprave.

Postupak utvrđivanja stečenog obrazovanja u sudskom postupku propisan je članom 85. Predloga zakona.

U glavi VII Predloga zakona (čl. 87. do 90.) uređuju se priznavanje strane školske isprave, kroz uređivanje postupka, uslovnog upisa i donošenje rešenja o priznavanju. Državljanin Republike Srbije, strani državljanin ili lice bez državljanstva, koji je u inostranstvu završio srednje obrazovanje ili pojedini razred srednje škole, odnosno koji je u Republici Srbiji završio stranu školu ili pojedine razrede škole, ima pravo da zahteva priznavanje stečenih stranih školskih isprava, ako za to ima pravni interes. Priznavanjem se strana školska isprava izjednačava sa odgovarajućom javnom ispravom stečenom u Republici Srbiji. Stranu školsku ispravu priznaje Ministarstvo. U postupku priznavanja strane školske isprave primenjuju se odredbe zakona kojim se reguliše opšti upravni postupak, ukoliko ovim zakonom nije drukčije uređeno. Lice koje je podnelo zahtev za priznavanje strane školske isprave može uslovno da se upiše u naredni razred ukoliko postupak nije okončan do isteka roka za upis učenika u školu. Lice koje zahteva priznavanje strane školske isprave uz zahtev dostavlja original te isprave i prevod ovlašćenog prevodioca. Rešenje o priznavanju konačno je u upravnom postupku. Kratak sadržaj rešenja ispisuje se na originalu strane školske isprave i na primerku prevoda (klauzula o priznavanju).

U glavi VIII Predloga zakona (čl. 91. i 92.) uređen je štrajk zaposlenih. Imajući u vidu odredbe Zakona koji ograničava obustavu rada u ustanovama (član 35. Zakona), ovim zakonom se definiše minimum procesa rada, posledice organizovanja štrajka suprotno zakonu, kao i obavezu štrajkačkog odbora i zaposlenih koji učestvuju u štrajku da štrajk organizuju i vode na način kojim se ne ugrožava bezbednost zaposlenih i učenika, imovine i omogućava nastavak rada po okončanju štrajka.

U glavi IX Predloga zakona (čl. 93.) uređene su kaznene odredbe, odnosno utvrđene su novčane kazne za prekršaje koje učini škola, odnosno direktor. Novčane kazne su usklađene sa Zakonom o prekršajima.

U glavi X Predloga zakona (član 94.) autonomnoj pokrajini povereni su poslovi davanje saglasnosti za realizaciju nastave i ostvarivanje školskog programa

na jezicima nacionalnih manjina za manje od 15 učenika po pribavljenom mišljenju odgovarajućeg nacionalnog saveta nacionalne manjine; ostvarivanje obrazovno-vaspitnog rada na stranom jeziku ili dvojezično; poništavanje javne isprave; oglašavanje poništavanja javne isprave; izdavanje potvrde da je arhivska građa uništena ili nestala i poslovi priznavanje strane školske isprave. Ove odredbe dopunjuju odredbe sadržane u Zakonu i zakonom kojima se uređuje poveravanja poslova državne uprave autonomnoj pokrajini.

U glavi XI Nacrta zakona (čl. 95. do 101.) uređene su prelazne i završne odredbe.

Propisi potrebni za sprovođenje ovog zakona doneće se u roku od dve godine od dana stupanja na snagu ovog zakona, s tim da podzakonski akti doneti do stupanja na snagu ovog zakona primenjuju se ako nisu u suprotnosti sa ovim zakonom, do donošenja propisa na osnovu ovog zakona.

Danom stupanja na snagu ovog zakona prestaju da važe odredbe Zakona o srednjoj, osim odredaba člana 23, člana 24. stav 1. i člana 26. koji se primenjuju do donošenja novih nastavnih planova i programa u skladu sa Zakonom.

VI. TROŠKOVI PRIMENE ZAKONA

U budžetu Republike Srbije za 2012. godinu obezbeđena su sredstava za finansiranje 3500 vanrednih učenika u srednjoj školi za I, II, III i IV razred (150 miliona dinara za zarade nastavnika koji realizuju proces nastave za vanredne učenike.

Besplatno srednje obrazovanje i vaspitanje uvedeno je Ustavom Republike Srbije, a bliže uređeno Zakonom o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja. Redovan učenik jeste lice koje je u prvom razredu srednjeg obrazovanja i obrazovanja za rad mlađe od 17 godina, a vanredan učenik - lice starije od 17 godina. Članom 175. Zakona propisao da će pravo na besplatno obrazovanje ostvarivati vanredni učenik koji prvi put upiše srednju školu počev od prvog narednog konkursa za upis i kako je Zakon stupio na snagu 11.09.2009. godine, to je ovo pravo moglo da se koristi od školske 2010/2011. godine. Ovo pravo se ne odnosi na lica koja su već stekla srednje obrazovanje, a koja žele da se prekvalifikuju ili dokvalifikuju, steknu specijalističko ili majstorsko obrazovanje. Ova lica će plaćati školarinu u visini koju utvrdi ministarstvo nadležno za poslove obrazovanja (dalje: Ministarstvo), s tim da se pojedini polaznici ili grupe polaznika mogu osloboditi plaćanja školarine, radi postizanja pune ravnopravnosti u sticanju obrazovanja.

U kategoriji vanrednih učenika mogu se naći i lica mlađa od 17 godina (iz osetljivih društvenih grupa i sa izuzetnim sposobnostima), ako opravdaju nemogućnost redovnog pohađanja nastave, uz saglasnost ministra.

Kako se istovremeno sa donošenjem zakona koji uređuje srednje obrazovanje i vaspitanje, uređuje i obrazovanje odraslih, to može doći do preplitanja efekata oba ova zakona.

Za rad sa vanrednim učenicima biće angažovani zaposleni do punog vremena ili drugim oblicima angažovanja u skladu sa zakonom.

Sistemska zakon definiše model centre, a prepoznaju ga i strategije. Rad model centra smatra se društveno korisnim radom. Za eventualne aktivnosti koje budu zahteva finansijsku podršku, sredstva će biti obezbeđena iz vanbudžetskih izvora.

Kada su u pitanju ostvarivanje programa prevencije nasilja, alkoholizma, narkomanije, maloletničke delinkvencije, kao i ostvarivanja prava učenika sa smetnjama u razvoju, koristiće se postojeći kapaciteti škola. Određena sredstava se obezbediti i lokalna sredina, jer je sistemskim zakonom predviđena obaveza lokalne

samouprave da u svom budžetu obezbedi sredstva za zaštitu i bezbednost učenika (bezbednost obuhvata razne vidove: fizičku, zdravstvenu, mentalnu i dr.) kao i za tekuće rashode.

Sprovođenje ispita kojima se završava određeni nivo, odnosno vrsta obrazovanja i vaspitanja ostvaruje se postepeno (program završnih ispita u stručnoj školi treba doneti do kraja školske 2012/2013. godine, a programe opšte, stručne i umetničke mature, do kraja školske 2013/2014. godine). Sistemskim zakonom je već propisano uvođenje ovih ispita, a ovim zakonom se dalje oni razrađuju.

U periodu od 2002 -do danas EU je iz svojih fondova, kroz različite projekte (CARDS I i II, IPA 07, IPA 08), za realizaciju reformskih procesa u srednjem stručnom obrazovanju uložila oko 25 mil. eura.

Projektom IPA 07 – Modernizacija srednjeg stručnog obrazovanja omogućava se dalji razvoj stručnog obrazovanja i obrazovanja odraslih. Time se obezbeđuje:

- podrška uspostavljanju institucija u stručnom obrazovanju i dizanje njihovih kapaciteta,
- podrška razvoju socijalnog partnerstva u stručnom obrazovanju i brže povezivanja sveta rada i sveta obrazovanja,
- podrška u uspostavljanju NOK-a u Republici Srbiji i dalji razvoj modernog, relevantnog i fleksibilnog sistema stručnog obrazovanja i obrazovanja odraslih,
- Podrška u širenju oglednih obrazovnih programa u sistem stručnog obrazovanja u dve ili tri oblasti rada.

U cilju povećanja kvaliteta obrazovanja (Quality assurance, IPA 2008 u saradnji sa ETF) projektom IPA 08 –“Osiguranje kvaliteta kroz sistem nacionalnih ispita” započeta je realizacija projekta za uvođenje nacionalnih ispita (opšta i stručna matura, završni ispit u stručnom obrazovanju, specijalistički i majstorski ispiti).

U okviru projekta Modernizacija sistema srednjeg stručnog obrazovanja, Ministarstvo pruža podršku radu Saveta za stručno obrazovanje i osposobljavanje i obrazovanje odraslih, učestvuje u izradi koncepta nacionalnog okvira kvalifikacija u oblasti srednjeg i poslesrednjeg stručnog obrazovanja i izradi procedura za akreditaciju ustanova i kurseva u neformalnom obrazovanju i podrška razvoja kontinuiranog stručnog obrazovanja odraslih.

Uspešna saradnja Ministarstva i GTZ –a na razvoju stručnog obrazovanja, nastavljena je kroz projekat kojim se razvijaju upravljačke kompetencije uprava srednjih škola i lokalnih samouprava.

Razvijanje preduzetništva kao ključne kompetencije u opštem srednjem obrazovanju, projekat koji je podržan od strane Vlade Kraljevine Norveške, omogućio je da i učenici gimnazija budu podstaknuti na sticanje preduzetničkih veština.

Srednje obrazovanje i vaspitanje je deo jedinstvenog sistema obrazovanja i vaspitanja i kompleksno je jer obuhvata opšte, stručno i umetničko obrazovanje. Ovaj deo sistema obrazovanja obezbeđuje sticanje obrazovanja svim građanima pod jednakim uslovima – pripadnicima naroda i nacionalnih manjina, stranim državljanima i licima bez državljanstva, licima sa posebnim sposobnostima, iz društveno osetljivih grupa, sa smetnjama u razvoju i invaliditetom. Obrazovanje treba da bude istinski generator sveukupnog razvoja društva, te pozitivne posledice donošenja ovog zakona opravdavaju navedene troškove.

VII. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA PO HITNOM POSTUPKU

Razlozi za donošenje Zakona o srednjem obrazovanju i vaspitanju po hitnom postupku su neophodnost usaglašavanja posebnog zakona u oblasti srednjeg obrazovanja i vaspitanja sa Zakonom o osnovama sistema obrazovanja i vaspitanja („Službeni glasnik RS”, br. 72/09 i 52/11), naročito imajući u vidu činjenicu da je Zakon o srednjoj školi („Službeni glasnik RS”, br. 50/92, 53/93 - dr. zakon, 67/93 - dr. zakon, 48/94 - dr. zakon, 24/96, 23/02, 25/02 - ispravka, 62/03 - dr. zakon, 64/03 - dr. zakon, 101/05 - dr. zakon i 72/09) donet pre 20 godina, da je veliki broj odredaba tog zakona stavljen van snage, da je određeni broj odredaba anahron, te neprimenljiv u novonastalnim okolnostima i uslovima rada u školi i ne prati nastale promene u društvu, u želji za približavanjem i usklađivanjem sistema srednjeg obrazovanja i vaspitanja u Republici Srbiji sa sistemom srednjoškolskog obrazovanja i vaspitanja Evropske unije i savremenog sveta, a sve radi unapređivanja kvaliteta obrazovanja i vaspitanja i u najboljem interesu dece.

Zakon je potrebno usaglasiti i pripremiti ustanove za njegovu primenu pre početka školske godine, zbog čega je neophodno da ovaj zakon bude donet po hitnom postupku.